

La Num. 1503. 1806.

Noi Francisc al doilea
din mila lui Dumneḑeu alesul Împărat al Romanilor, și al Austriei, Craiul apostolicesc al Ungariei, și al Bohemiei. etc. etc.

Pace am câștigat Credincioșilor mei supuși. Orânduélele mele sau lovit cu Doririle lor; nădejdea, carea aș puté să am în schimbătórea Norocire, o puiu jos, numai că primejdiiile, și patimile acelea cărora cele mai înflorite, și mai vestite Stăpâniri a Mele, ba tocma și cea de lăcuință a mea Cetate, ca o pradă sau supus, mai de grabă se le pociu depărta. Mari sânt cu adevărat jertfele, care pentru acésta le-am făcut! și batăr că cu greu sau despărțit Inima mea de dênsele, totuș fiindcă totul, și binele a Milíone de ómeni, și fericirea caselor lor Era în primejdie, le am făcut. Rēsplătirea mea sunt binecuvântările acelea care mile făgăduéște întórcerea păcii întru Norodul meu.

Nu cunosc altă mai mare fericire, decât de a puté face fericiți pre supușii mei, și mai înaltă mărire de cât aceea, ca să pociu fi tată supușilor mei, carii încâtui Inima lor cea Dréptă, Credința cea ne clătită și Dragostea cea Adevărată cătră Monarcha, adevă: cătră stăpênitoriul lor, și cătră Patria sa nu stau înapoia nici unui Ném din Europa carii prin acest haractăr, adevă: sămn Naționalicesc aceia au săvîrșit, cât însuș împotivnicul au fost silit săi cinstéscă. Érá în Inima mea un sămn de pomenire ca acela au făcut pre care nici o vreme nu l va șterge.

Cu mișcarea Inimii m'am întors în Cetatea mea cea de lăcuință, între credincioșii, și bine gânditorii

lăcuintori aceia la lucrurile Deregătoriei mele. Afunde sunt ranele care le au făcut Bătaia, și numai Anii vor fi îndestulați spre vindecarea lor, și spre uitarea Greutății Patimilor, care le-au pricinuit Acésta vreme nenorocită. Datoriile îndreptării statului cu mult vor fi mai mari, și mai grele de cum au fost vreodată, și le va și plini; Dară dinpreună și Iușul sau Dreptul e mai mare de a pofti dela tótă Ciata supușilor săi, ca spre sfârșitul cel bun și de obște, Adecă spre adaugerea și creșterea puterii cei din lăuntru a statului: prin adevărata poleire a minții, prin înoirea Industriei Naționalicești adecă prin Deșteptarea sêrguinții Némului întru Meșteșuguri prin întórcerea, (și punerea în statul său a creditumului de obște adecă a încredințării întocmele) și prin acésta spre ținerea Monarhii întru acea stare, carea între celelalte staturi a Europii până acum și în schimbatele norociri totdeuna o ținut cu o împreunată putere se străduéscă.

Tótă clipita vieții mele numai spre acest sfârșit, numai singur spre creșterea fericirii supușilor mei, Carii toți sunt mie prunci după Inima mea, se fie sfințită, și împreunată cu supușii mei prin împrumutatele legături acei mari încredințări, și a dragostei cei mai ferbinți. Numai atunci voi crede, că Inimii mele, ca un Prinț, și Părinte am făcut destul, când spre înflorirea Monarhii Austriacești temeiu tare se va pune, și uitându-se patimile, și răutățile țeranilor mei numai sêngură aducerea aminte de jertfele mele și de cea neclătită credincioasă alor Iubire cătră Țară va rămânea în sus.

Nr. 2898. 1807.

Invătătură

În ce chip, și cu ce feliu de mijlociri cei Inecați în Ape s'ar pute ajuta mai pre lesne.

De vreme ce întru acest lucru cea mai dintău pricină a tótă sêrguința întru acea razămă, ca plămênile și crierii de sângele cel adunat și închegat acolo sê se ușuréză și sângele la a sa obicinuită curgere sê se întórcă, pentru aceea acésta întru acesta modru ce urméză sê va face.

Cea dintăiu: Și mai folositóre Mijlocire razămă în slobodirea sângelui din grumați: din vênă ce sê chiamă îngularis, care sê póte face acar de carea parte; Érá de cumva nu sar poté slobodí din vênă aceea sânge, atunci din mână, din Picior, sau de airea se slobodă Opt au Zece unți, sau și mai mult de afi lipsă, socotindu sê, și acésta, cum că tăerea vênii în picior mai nici odată în Mână arare ori, érá în grumați mai tot déuna slobóde sânge, Intra cea vreme, până curge sângele. E de lipsă sêi pipăe adesea ori Inima, și pulsul dela mână ca dóră ceva mișcare sar poté simți, care sémne dau bună nădejde. Érá

A dóua: De cumva nu sar da de față în pripă vrun Bârbiu sau fâlcერი, care ar poté slobodí sânge, îndată fără zăbavă trebuie căutat unul, și adus înainté, érá până la venirea acestuia, cel tras din apă trebuie desbrăcat de hainele cele ude, și sbicit de umédélă, și cu altele uscate îmbrăcăminte, Acopere-minte, sau Straiuri acoperit, precum și nasul săisă ție astupat, și pre gură țăpán, și ne curmat săisă sufle Aier nou. După aceea

A treia: Un foiu de sê va da îndemână, sau o tēcă de cuțițe reteđénduo de vêrf, sau de nu sar

da nici acésta, cu o țeve de pipă sei sufle prin Șe-
dūt în cele din lăuntru, care suflare a Aierului, sau
a fumului de tãbac (ce e mai bine) mai lesne se
pótã face de va fi gãtatã amãnã țeve de suflat; Érá
de nar fi o țeve ca acea. atuncea întru fãrtaiu de
apã fierbënd un lot de tãbac, apoi numai abia cald
fiind, un foiu se sufle întrênsul.

A patra: Fãcêndusê acestea trebuie pe tot
pieptul dar mai ales pe ambe părțile unde se strêmbã
côtele cu mâinile încãlđite lin, și des al pipãii.

A cincia: Un trup ca acela cât mai de grabã
cu cãldurã stêmpãratã trebuie se se ajute, care cu
straiu de pãnzã sau de lãnã mai pe lesne așã se
póte face, cã încãlđêndule se se frece tot trupul ce-
lui înecat, dar mai ales spatele.

A șasa: Érá ca acéstã încãlđire se se facã
fãrã zãbavã, trebuie îndatã a se aduce trupul celui
înecat la un loc mai aprópe unde va fi pat cald;
și dupã aceea

A șaptea: Doi ómeni sãnãtoși calđi la fire, cul-
cãndusê lângã trup fórte mult ar folosi. Sau

A opta: Sê se pue trupul întrun pat în care
ar fi preserat Cenușã caldã grósã ca de patru de-
gete, și trupul érá sã se presere cu Cenușã, sau
supt cãrãmiđi, léspeđi. sau tiere de lemn calde sã se
ție câteva Césuri pãnã când odatã sar arãta ceva
semne de viață. Și de cumva

A noua: Sar arãta ceva semne de viață în
trup, atuncia dupã slobodirea sãngelui. cari spiri-
tuși or fi mai tari sãisã tiere supt nas, tãbac fórte
uscãt sãisã sufle în nas, și mai pe urmã din spiri-
tușii mai sus numiți isã pot da în gurã óre câteva
picãturi amestecate cu apã.

Și tocma de sar și arãta semne de viață în vre
un trup de acestea, totuși cele mai sus arãtate mi-

jlociri nu trebuie a să părăsi, ce încă óre câteva césuri cu acelea e de lipsă a să ajuta trupul de vreme ce sau dovedit, și acésta că părăsinduse acéstea, mai curênd, Omul după cea din tâiu mișcare au murit.

Deci pentru că din adésă patimi. și pilde Scim cum mai sus adusêile probe au fost cele mai bune mijlociri de ajutoriu, pentru acea noi am socotit afi de trebuință ale vestii obștii adaugênd și acésta, că precum aceste mijlociri sunt fórte folositóre spre ținerea Vieții celor înecați, așa despre altă parte putem nădăjdui că cu nesce Ómeni nenorociți ca aceia nu sê vor mai face ne cuviiințele cele ce sê făcea mai nainte, adecă: ai băga în buți și ai tăvăli întrênsele, sau ai pune sê sté în cap, sau pentru ne priciperea ai spênđura de picióre, lângă acestea, și așa sê cade asê însămna, pentru cei ce din melancolie (mâhnire voe grea) sau pentru alte pricipini sê spênđură pe sine dóră înpripă cu acest feliu de mijlocire sar puté ținé în Viață.

Invetătura

Cum trebuie a ține Viéta Ómenilor celor nădușiți de Aburul Cărbunilor.

De sê affă unul sau doi Ómeni întré o Casă sau Bordeiu nădășuți de duhórea cărbunilor, a căroră Grumađii, Obrazul, Mâinile, sau tot trupul așa e de gros, și așa de gânfat ca cum lar fi umflat cineva, érá mișcarea vênii dela Mână abia sê póte sîmți. Așa dară.

Cea dintâiu: Și mai de lipsă a vieții ținere întru acésta rađămă, ca unul ca acela îndată sê se scóță afară la Aer nou, și țiiduse Nasul, cât de mult aer sêisê sufle în gură. După acea:

A doua: Întru acelaș chip precum sau scris mai sus pentru cei înecați, seîsă slobódă sânge, și tocmai de nar curge îndată, pentru aceea nu trebuie a avé frică déi slobodi și adoua, sau a treia órá. Întru acea vreme.

A treia: Fața, și pieptul celui nădușit cu apă rece din destul se se ude, érá supt nas seîsă fie oțet fórte tare, sau cu acela după olaltă și nasul seîsă frece; și de cumva Omul începe ași veni în fire. și întru aceea ar puté înghiți ceva, atunci cu apă caldă în care a zecea parte se fie oțet unul ca acela se póte ajuta, și ușura.

A patra: Frecătura cu cârpe calde precum mai nainte sau dis și aici întru acelaș chip se póte isprăvi cu acelaș folos. Mai preurmă.

A cincea: Fumul de tábac, și clisteriul odată sau de va fi de lipsă și mai de multeóri isé póte da, fiind că acelea, mai nainte de puține săptămâni aici fórte norocită sevêrsire au avut.

Lângă acestea cadesé a sci și acea, cum că mijlocirile carele silesc, și pricinuesc borâțul, tocmai de sar și sili Omul la turnat sunt fórte stricăciósé, de vreme ce acéstă silă, sau ignitură nu vine din rânză, ci din crierii, cari sunt strênși și nădușiți.

Invetătura

Cum trebuie totă ne norocirea, carea se face în pivniță când fierbe Mustul nu numai ao împedeca, și pre Omul cel nădușit al ajuta. Ca aburul mustului ce fierbe se se pótă lesne străcura.

Întêia: E de lipsă, ca nu numai ușile Pivnitei, ce și rësufflările îndată se se deschidă, când se bagă mustul, ci până va fierbe se rămâe deschisă ziua și nóptea.

A doua: Când începe mustul a fierbe, atunci înaintea uşii pivniţii care se ţie deschisă, sau deasupra în trepte, sau şi în trépta cea mai de jos se se facă foc, şi se ardă neîncetat. Érá când:

A triea: se sênte aburul mustului atunci nime fără lumină se nu îndrăsnescă a se băga în pivniţă, şi pentru aceea tot déuna o făclie sau o lumină mare se fie de în dêmână, şi cu aceea numai câteva trépte se păşască în jos sau făclia au lumina cu drot de fier se o slobódă în lăuntru, érá de s'ar întêmpla, ca lumina făclii se se adune la olaltă ca un bumb, şi întéiu începe a se micí, atunci nu-i bine a intra în pivniţă, şi din potrivă se poate întêmpla ca se se stîngă lumina, acésta e mai cu primejdie, şi atunci niminea se nu îndrăsnescă fără de primejdia vieţii a intra în pivniţă. Întru acéstă întêmplare.

A patra: Nu-i mai de folos, ca una, doue sau şi mai multe granaturi de hârtie făcute, umplute cu praf una după alta se se arunce în pivniţă, fiind că trăsnetul acelora răsipeşte aburul cel stricătoriu a mustului, şi îl scóte afară. După ce s'au sêvêşit acésta:

A cincea: Éráşi se poate cerca cu făclia, sau cu lumină mai mare precum s'au đis mai sus, putés'ar intra în pivniţă sau ba; încă şi s'ar puté întêmpla, ca cineva ne făcênd mai înainte cercarea cu lumina se între în vr'o pivniţă plină de abur de must, şi din sîngură greşala sa va rămâné acolo năduşit, într'o întêmplare ca aceea nu trebuie pentru scóterea lui se se bage unul după altul. Ci ei de lipsă mai întéiu se se curătescă Aerul din pivniţă după modrul mai sus scris, şi după aceea se se facă cercare, ca de ar puté intra fără de grije. Érá după ce pre un om ca acela l'au scos afară, tóte acelea mijlociri care s'au însêmnat mai sus pentru cei năduşiţi de aburul cărbunilor se pot cerca.

Invățătură.

Ce trebuie a face mai înainte de curățirea fântânilor, care de mult au stat închise: și în ce chip se poate ajuta Vre-un om nădușit cu acel prilej.

Mai nainte dé se apuca de curățirea fântânilor de cel feliu.

Întăiu: Și preste tóte ei de lipsă, ca cu trei patru țile, sau și mai mult se se deschidă, și într'acéea vreme se se lasă deschisă, ca duhórea cea stricătóre se ésă fără împiedecare dintrênsele, și așa întru acéea vreme.

A doua: În tóte țilele se se bage apă multă întrênsele, precum după acéea până la un loc se se slobódă întrun drot un granat, sau umplătură cu praf făcută de hârtie, prin care duhórea cea stricătóre se se împrăștie, și se ésă pe gura fântâinii. Dară după ce s'au isprăvit acéstea

A treia: E de lipsă încă și mai nainte, ca pentru mai mare îndrăsnirea se se slobódă cineva în lăuntru țeindusă o lumină aprinsă, pentru aceea ca se se vadă rămâneva aprinsă, sau stênge-se-va, și de va rămâne aprinsă, atunci cu tótă îndrăsnela se poate coborî în fântână, érá de cumva s'ar stênge, atunci de nou se începă modrul curățirei, și până atunci se cerce până va rămânea lumina (ce or slobodî) aprinsă, se poate întempla încă și cuiwa acea nenorocire, ca sau slobodindu-se, sau în adâncul fântâinii, ne fiind duhórea din destul curățită, se se nădușască: scoțându-se de acolo unul ca acela. așa trebuie se se ajute, ca cei nădușiți de bórea cărbunilor.

Mai pe urmă, și acésta trebuie aci însemnată, că de s'ar năduși cineva în fântână, nu trebuie în-

dată a se băga după densusul, ci mai întâiu trebuie să se facă de știre. Apoi trebuie de nou să se apuce decurăți Aerul și după aceea să se cêrce cu lumina, pôte-se întra cu îndrăsnire.

La Nr. 2037. 1810.

Despre general pardon.

În Numele Prea Înălțatului Împărat al Austriei, și Craiul Țării Ungurești, și al Bohemii tuturor se face cunoscut.

Chesaro Crăesca Mărire din acea deosebită Milostivă băgare în sémă, precum acel de Obște General Pardon, care în anul 1809 în 23 Octomvrie s'au dat afară, peste tot locu, după Cuvință nu ș'au vestit, acel General Pardon încă pe trei luni a'l mai întinde, și a'l mai prëlungí s'au milostivit.

Prin acéstă Milostivă Rënduelă următoarele Condiții se hotărăscă :

1. Vremea acestui înlungit General Pardon atâta despre Cătanele fugite, care se află în Țările Prea Înălțatului Împărat, cât și despre aceia, care se află fugiți în alte Țeri străine, se întinde până la sfârșitul viitórei Luni Iulie.

2. Acéstă de obște ertare (General Pardon) se înțelege despre tóte dela Chesaro Crăesca Armadie fugite Cătane, și așa și despre acelea, care pentru paza Țării s'au într'armat, și care se numesc Landveri; de unde Pardonul de obște pentru acest Landveri la a decea și Luni lui Octomvrie An. 1809. dat se înlungește până la sfârșitul lui Iulie An. 1810.

3. Tuturor Cătanelor fugite dela Chesaro Crăesca Armadie, care în curgerea acestei vremi, de

bună voe la lăsata sa slujbă se vor întorce aicea în Țără, la vre-o Comandă Militărescă, séu la vre-un Regiment, séu la ori care deregătorie, afară din Țără la Chesaro Crăeștile Solii, séu la careva Chesaro Crăescă Óste, care este afară din Țără, se vor arăta, și de călcarea Jurământului séu le va părea rău, și se vor făgădui cum de aici înainte statornicește vor rămânea în Chesaro Crăescă slujbă, tótă pedépsa, de care au fost vrednici, că li se va erta, Cinstea li se va întorce înapoi de obște nemutat, și nevătēmat li se făgăduiește, și se încredințeză; nu se face nici o deosebire între fii Țării, și între străini, ori se află în Țările împărătești cele de Moșie, ori în Țeri străine toți fără nici o împotrivire, fără întârziere, fără împiedecare, că se vor primi la obicinuita împlinire a slujbei cei Cătănești, greșala, care au făcut prin lăsarea Stégurilor în veci va fi ertată; precum și pedépsa, pentru cei de Țără, de a le Confiscăluí Bunumurile, adecă de a le lua pe sémă împărătescă, începēnd dela strajameșter în jos, și luatele averi li se vor da înderept, dacă Desertorul, adecă Cătana fugită după înștiințarea acestui General Pardon de bună voia sa se va întorce la Rēgēmentul séu, și va fi harnic de slujba cătănescă.

4. La aceia, care după ce se vor întorce înapoi, nu se vor afla harnici de slujba Cătăniei, li se îngăduiește, ca în Țările Chesaro Crăești în pace slobodi se pótă trăi.

5. Dela, întru aceste două aici mai sus înseminate Articulușuri, pomenita, și făgăduita milă, numai aceia se închid afară, care afară de greșala fugirii, și cu alte rēutăți sunt însemnați.

6. Și aceia de împărțesirea cu acéstă milă se lipsesc, care după vestirea acestii hotăriri prea milostive, își vor lăsa stégurile sale, ba încă aceia, și

cu pedepsele, care în Articuluşurile Milităreşti, pentru cei ce fug sunt hotărîte, să vor pedepsi.

7. Eră pentru ca Persónele, care prin Articuluşurile aicea mai sus însămnate, nu se închid afară de cătră acéstă Milostivă ertare, la slujba sa, cea cu Jurământ întărită, cu atâta mai cu mare cutezare, şi îndrăsnélă să se pótă întórce, la toţi Generalii, Obeşterii, şi alte Tisturi Cătăneşti să porunceşte, ca ertarea, (Pardonul) pentru cei, ce se vor întórce înapoi, făgăduită, cu sîrguinţă strînsă să se împlinéscă, şi să fie cu fórte mare luare aminte şi spre aceea, ca celea făgăduite, celor ce se vor întórce, şi prin alţii cu credinţă să se plinéscă.

8. Dacă totuşi dintră cei Fugiţi (Dezertori) căroro li sau ertat greşala; sar afla unii împietriţi, care mila Înălţimei sale întru nimica socotindu-o, şi mai încolo vor rămăné întru rēutatea sa, şi acésta până la sfērşitul lunii lui Iulie An. 1810. hotărîtă vréme a ertării spre Folosul sēu a o întórce n'ar pofti, unii, ca aceştia, după cele mai aspre despre Cătanele Fugite sunătoare Articuluşuri Cătăneşti să vor pedepsi.

Pentru aceea tótă Deregătoria ori de ce nume s'ar numi, strēnsă să îndatoréză, ca după trecerea Terminului acestuia așa înlungită, pe unele Cătane ca acestea întru rēutatea sa împietrite. în tot chipul a-le cerca, şi a-le prînde, care după modrul în legile Cătăneşti hotărît fără nice o îngăduinţă pedepsindu-se de tótă Ertarea de aici înainte pururea vor fi lipsiţi. S'au dat în Vienna la 17 Ianuarie Anul 1810.

Groful Ventel Colorado,

Feldmarşalul, şi Prezident al Sfatului Oştilor.

Prin Sfânta Chesaro Crăiasca Mărire. In ziua, şi Anul precum
mai sus:

(L. S.)

Caşpar Lehmann.

La Num. 9647. 1810.

De obște înștiințare.

Prea Înălțatul Impărat la arătarea Deputații, spre schimbarea, și ștergerea Bancutelor orânduită în a 17 și Septemvrie acestui An curgătoriu făcută s'au milostivit a hotărî, ca după orânduéla prin Patenșul la 25 Iulie An. 1807 și la 13 August An. 1808 eșit de obște vestită, cele din Anul 1800. Băncute de cinci zloți din curgere se se pună afară.

Intru acăruia orândueli urmare Banco Țidulele cele de cinci zloți din Anul 1800 până la ziua cea mai de pe urmă adecă sfârșitul lui Ianuarie a Anului 1811 la cele visterialicești, și de obște Cașse în tóte plătirile se vor lua înlăuntru, și se vor primi, érá dela ziua cea dintéi Februarie a Anului 1811 înainte numai la Banco Cașsa până la sfârșitul lui Iulie ace-luiași An 1811 se vor schimba cu altele, érá după trecerea acestui termin, adecă după ziua cea dintéi August a Anului 1811 nice acésta schimbare va mai avé loc.

Acésta orânduială numai spre cele vechi din Anul 1800 de cinci zloți Bancute se întinde, érá cele nouă din Anul 1806 pedeamândué laturile tipărite Bancute de cinci zloți și de aici înainte în curgerea sa cea de până acum rămâne.

3458. 1813.

Noi Francise ântéiu,

din darul lui Dumneșeu Impăratul Austrii, Craiul Țérilor Ungarii, Bohemii, Galiții și Lodomerii;
Marele Povățuitoriu a Austrii, etc. etc.

A mai deaprópe trecuților, și mai vêrtos acelui de an ani întâmplări încât de lipsă întru Starea biruinței nóstre cu anumită în curgere au fost.

Pacea și Răsboiul, a staturilor pre noi împrejurătoare fericită, au nefericita stare, la a Némurilor din grija lui Dumneșeu Nôuă încredințate odihnă, și fericire cu une încunjurată încurgere este.

Incât ne-am strădui spre aceea ca prin a lucrurilor curgerea dela Noi poftitelor silințe, cu cea mai mare luare de sémă spre curgerea Supușilor noștrii să răspundem: Credincioșii noștrii Supuși cu mulțămită vor cunôște.

Cumcă sêrguința nôstră, și dela un an încóce dela Țêrile nôstre mai mari, și preste rënd poftitele jertfe, a pre mai stătornice tălpi ziditôrei odihnă ajungere o avut'o sfêrșit; Acésta în biruința nôstră și în tótă Europa întru o de obște învingere s'au prefăcut.

Și când pre noi acé nădejde ne ține, cum, că cu privilegiul apropiitôrei dezvăluiri a sôrtei tótei Europa, pentru binele de obște, carele de cătră a noștrii a să despărți nu să pôte, acé luare aminte, despre care aședărea Țêrilor nôstre, și cu celelalte Puteri avuta însoțire stau bine, o vom ține, cu atâta mai de lipse ne este, ca cu a ostășeștilor Puteri înmulțire, întru acelui sfêrșit măsurată stare să ne aședăm.

În vremile cele mai anumite, și mai grele, a Impêrății nôstre Supușii noștrii, avuta cătră noi dragoste, și spre binele de obște silință cu cât cu mai multe Pilde au arătat, cu atâta mai vêrtos ne-am puté întru aceea nădăjdui, că cu cea mai anumită Stare, adecă întru aceea, care afară de ajungerea a de mult doritei și lipsitôrei odihnă, cu aceștia blagoslovite urmări de împreună, și viitoriul Stat l'a hotări; la gătirea și cu alor sale spre acest sfêrșit jertfire Supușilor noștrii să ținem samă.

Totuș Părintésca a nôstră grijă spre împlinirea acelor din afară de rënd următore lipsă ca o slujitôre unéltă, la a unuia ca acela modru aflare au pă-

șit carele afară de aceea, ca dela Supușii noștrii ôreși care oblu curgătore jertfă ar pofti, care Starea cea bună a Contribuenșilor, și cele mai de lipsă părți a sârguinții le-ar împedeca, mai vêrtos întru arêtata cătră noi a Némurilor nouă supusă, nădejde sau întemeiat.

Fiind că noi de hotărîrea aceea a noastră ne ținem, ca hotărîta prin Patenșul din 20 alui Februarie a anului 1811. Eșit și tuturoa de știre făcută a în schimbătórelor Țidule sumă, nici odată, și nici cu un prilej, se nu o înmulțim, întru acea ne-am hotărît, ca prin calea a întru o mai anumită parte a viitorilor Staturilor aședatei înainte Primiri (in Anticipationis via) un anumit, și îndată spre sfêrșit întorcătoriu Funduș se ridicăm, acésta nouă fiind-ne, ca scăderea a obicinuitelor venituri cu altele și aceia întru asemenea măsură, și la acel sfêrșit alcătuitóre unelte după stările împrejur a vremilor se le plinim. Pentru aceea hotărîm, și rânduim.

§. 1.

Spre alcătuirea acestui înainte primitoriu Funduș am hotărît pe tot anul 3,750,000 de florinți, carii dela începutul anului 1814 supt curgerea a 12 ani, d ntru a Țerilor noastre Nemțesti, Bohemii, și Galiții după Funduri aruncatelor Țeri venituri pe fiește care an se vor alege.

§. 2.

Fiind că în schimbătórea și ștergătórea Deputație aceluia sfêrșit, spre care s'au fost hotărît, până acuma de sêvêrșit au rêspons, cât și îndestularea noastră, și a obștii încredere au dobândit'o; chivernisirea a Fundușului, din făcuta supt §. 1 hotărîre, următoriu aceștii Deputație singură, o încredințăm.

§. 3.

Spre acest sfârșit, din anumita înlăuntru viitoare Dare hotărîită pe an de 3,750,000 de florinți sumă, la unita laolaltă în schimbătoare și ștergătoare Deputație trebuie să se dea înlăuntru, prin care acesta, supt curgerea a mai sus hotărîților 12 ani, la 45 de Milióne de florinți va crește.

§. 4.

Dară ca acestea a Fundușului împliniri (adau-suri) după a lipșii măsură, spre punerea acelor din afară de rënd chielțuele îndatăș să se pótă întorce unitei laolaltă schimbătoare, și ștergătoare Deputații am încredințat ca 45 de Milióne de florinți făcătoare înainte primitóre Țidule să gătască, și spre porunca a sfatului nostru Finanțialicese gata să le țină.

§. 5.

Formele acestor înainte primitóre Țiduli, după acelora deschiliuitóre împărțire, prin alt osebit Patenș se vor da afară.

§. 6.

Tarul responderi despre aceea, că începënd dela anul 1814 în tot anul 3.750,000 de florinți de înainte primitóre Țiduli să ștergă, și făcuta aceștii Deregătorii întocma împlinire totdeuna să o plublicăluască, l'am încredințat înpreunatei la olaltă în schimbătoare și ștergătoare Deputații.

§. 7.

Fiind-că întru acest chip viitórele încurgere înainte primitórele Țiduli, prin întocma îndestulit Funduș supt îndestulită Chizășie vin afară, și prin acesta supt curgerea a 12, ani de tot se vor șterge, prin acesta rënduim, că acele numai în tóte a Sta-

turilor Casse, ci și prin osebite Fete întru întregul alor numit preț, întocma ca în schimbătorele Țiduli să se primescă, și altmintrele încă cu acestea ca și cu cele să se urmeze.

S'au dat afară întru împărătesca ântâie și lăcutórea noastră Cetate Beciu. In șesșspredece zile Lunii lui Aprilie, în anul o mie opt sute treispredece. Érá a împărății nóstre în anul dáuêdeci și doi.

Francisc.

(L. P.)

Grof Ugarte Aloisius,

A Bohemieii mai mare, și a Austrieii ântâie Cancelarius

Grof Voina Francisc,

După a Inălții sale osebită Poruncă:

Kibek Karoli.

Transl. ex Hung. ad. Nr. 10897. 1815.

Semnele

din carii se pôte cunósce Ciuma.

Ciuma este o bólă fără veste, și asemenea beteșugului de Lêngóre, care totdeuna se începe cu frig, dară după aceea urméză înfierbințală mare, și afară de aceste este cuprins cu durere, și ametélă de cap, cu târbăcire, cu trândăvire, și cu osebită slăbiciune a trupului.

Inse tóte aceste semne încă nu dovedesc de sine adevărată Ciumă, ci încă afară de aceste trebuie să fie și mai multe semne, dintru a căroră întâlnire la olaltă putem cunósce, cumcă Ciumă trebuie să fie.

Șese sunt de acest feliu de semne din afară; carii sunt adevărate ale Ciumii, și măcar nu se vor afla tóte deodată la un betég, totuși numai vr'o câ-

teva din trênsesele de se vor afla de odată, și lângă acesta beteșugul va fi înpripă; atunci iaste cu dreptul Ciumă.

Semnele sunt aceste:

1. Bubă rea (Bubo) Acesta minteni cu începerea beteșugului iasă ca o gâlcă fôrte cu durere, care dintâiu zace afund în piele, și este numai ca un grăunț de mazere, dară după aceea încet eșind afară crește ca un ou. Acesta mai cu samă la jămênări sau povóele cu trei degete mai jos dela capêtul fólului mai rar la dosul urechii, dară și mai rar supt susuori, cu trei degete mai în jos dela gaoră au obicinuit a rêsări. Buba acesta de multe ori se îm-prăscie, dară mai adese ori se móie, și sparge. Buba rea la tótă Ciuma trebuie să fie, și nici unul nu iaste, carele avênd acéstă bubă să fi viețuit până a patra ți.

2. Zgaibă (Carbunculus) acesta mai arare-ori se arată decât Buba rea, dar este mai adevêrât semn al Ciumii. Iaste o umflătură fôrte tare înfocată, care resare dintr'o beșică fôrte mica, și fôrte curênd se preface în lupare. Antêiu rêsare pe piele o sgrăbunță roșie, și fôrte înfocată. In mijlocul acesteia iasă o beșică mică și întunecată, care preste 12 ciasuri spărgênd va fi o Zgaibă négră cu cerc roșu împrejur. De va fi betêgul de mórte, atunci Zgaiba acesta négră într'o stare rêmâind nu se mai întinde, și și cercul cel roșu din prejur capêtă față întunecată ca și cuptoriul. Êră de va fi spre tãmaduire, atunci negrimea cea de desupt de din lãuntru, și pe din afară până atunci se lãtesce cu cercul cel roșu, până când tótă materia cea înveninată se strînge acolo, și cercul cel roșu se preface ca o brazdă umedeóse, și așa partea cea cu lupare, de cea sănêtósă o des-

parte, care preste vr'o câteva ȃile de sine va cȃdea, lȃsȃnd dupȃ sine o ranȃ afundȃ și curatȃ. Zgaiba mai tȃrȃiu rȃsare decȃt Buba rea, și este mai bine de se va ivi a 4 sau a 7-tea ȃi. Pȃte sȃ iasȃ mȃcar ȃn care parte a trupului.

3. Petele, aceste unde și unde es supt piele ca nisce pȃtȃturi mici. Aceste de vor fi roșii, mici, și dela ȃnceperea beteșugului la a 4, 7 sau a 9 ȃi numai se vor ivi, și numai dupȃ aceea, dupȃ ce Buba rea, sau Zgaiba va fi darȃ preste o ȃi sau douȃ ȃncet vor trece, atunci va fi sfȃrșitul lor bun. Darȃ decumva vor fi rari, mari, negre, și decumva dȃrȃ minteni cu ȃnceperea beteșugului ȃn ȃiua cea dintȃiu sau a doua ȃi fȃrȃ a sȃ arȃta Buba rea, sȃu Zgaibȃ vor rȃsȃri, atunci mai cu samȃ spre mȃrte aratȃ.

4. (Antrax) este o sgrȃbunȃ nȃgrȃ, mare cu cerc roșu ȃmpregiur, darȃ ȃn mijloc nu are beșicȃ.

5. Beșica Ciumii, acȃsta este o beșicȃ nȃgrȃ fȃrȃ cerc ȃmprejur.

6. (Vibices) aceste sunt nesce trȃsuri lungȃ-reȃe, roșii, vinete, sȃu negre pe piele, carii sunt de mȃrte.

Fiind darȃ cȃ Ciuma nu are așȃ osebite semne, care tȃte aflȃndu-se la vr'un betȃg, dintru acelea sȃ se pȃtȃ minteni sci totdȃuna, ce feliu de bȃlȃ pȃte fi; așȃ darȃ ca sȃ se pȃtȃ hotȃrȃ cȃ Ciumȃ este au ba? La aceste urmȃtȃre trebue luat sama:

Decumva ȃn vremea aceea, cȃnd ȃn Țȃra ȃnvecinatȃ stȃpȃnesce Ciuma; aprȃpe de hotar ȃm prinde de veste, cȃ pe careva ȃntr'o casȃ, și pe mai mulȃi ȃn cȃsi osebite, care s'au ȃnsoțietat la olaltȃ, i-ar scuturȃ frigurile tare, ȃrȃ dupȃ aceea le-ar urma cȃldura mare, pierderea puterilor, tȃrbȃcire, ȃngreuiare, și neodichnire și mai pe urmȃ, ȃncȃ cȃnd este viu,

au și după ce móre vor eși pe trup nesce Pete mari, late, rari și negre, și decumva în starea acésta în ziua cea dintéiu, a doua, séu cel mai mult a treia și vor muri; atunci acéstă bólă este cu prepus. Érá decumva betégul afară de aceste minteni atunci, sau și mai târziu se jeluesce că la jămânări, supt susuórá sau la códa urechii ar avé dureri cu junghiuri mari, și tocmai în locurile acele s'ar simți, și ceva tare, séu nod, atunci acea bólă și mai cu mare drept o putem cunósce Ciumă; ba decumva încă fără aceste ar eși la betég și vr'o Zgaibă, așa atunci fără nici o îndoélă este chiar Ciumă. Inse afară de aceste tóte decumva vor eși și nesce mlădițe vinete și negre pe pielea lor, atunci cu tot dreptul se póte vesti Ciumă.

Așa dară petele cele late fac prepus de Ciumă, Bubele cele rele mai mare lumină dau despre dênsa. Zgaibele tótă îndoéla o depártéză; érá mlădițele cele negricióse cu adevêrat arată Ciumă.

Despre cercetarea trupului mort, carele este cu prepus.

Când în Țéra învecinată stăpânesc Ciuma, atunci tóte trupurile celor cari au murit la marginile Hotarului, mai înainte de ce s'ar îngropa, trebuie să se ispitescă, că óre nu au ceva semn de Ciumă pe dênsele?

La tot Satul dintre Ómenii cei mai harnici, și mai încredințați să se alégă vr'o câțiva, cari se aibă datorie acéstă cercetare a o isprăvì; și de cumva vor oblicè ceva, cu prepus; atunci se chime Fișcușul, sau Hirurgul, ca trupul acela de isnov să se cerceteze.

Cercetarea într'acést chip se face:

1. Când spre cercetarea vr'unui trup mort trebuie să mérgă, mai întâiu să se ispitescă, că în ce feliu de bólă

au murit, și câte zile au zăcut, și ore mai înainte de aceea cu puțină vreme, n'au murit și mai mulți în acel beteșug și întru acea Casă, sau ore nu zac și acum betegi acolo?

2. În Casa aceea unde se află trupul mortului trebuie mai întâi să se deschidă ușa și ferestrele, ca să iasă, și să se curețe aerul bine din lăuntru.

3. După aceea cu fum de Ciumă, sau nefind acest feliu de fum, să se tórne oțet pe un fer cald și cu acestuia pară să se curețe bine aerul din casă.

4. Aceste isprăvindu-se, după aceea să se pue pe aceia, cari în vremea bólii au fost pelângă densusul, ca să-l desbrace în pielea gólă, ca să se pótă tóte părțile trupului cerceta. Cercetătoriul fórte bine să ia sama, ca nici de trupul mortului, nici de cei de casă să nu se atingă, și pentru aceea cu câte doi pași de departe să stea de fește carele, cercetând bine; că dintru semnele mai sus scrise, adecă: Bubărea, Zgaibă, Péte de cele mari, și late ș. a. nu se află pe trupul mortului.

5. De să vor afla semnele Ciumii pe trupul mortului, și fără aceea s'ar fi întêmplat mórtea lui fără veste, atunci cu adevêrat este Ciumă; și Cercetătoriul fără nici o larmă în pripă dând de scire la Tisturile Locului, Casa cu tot ce se află într'ênsa să o închidă de tóte părțile, érá uneltele mortului, mai vêrtos îmbrăcăminte, și hainele de pat. să le arđă.

6. Érá decumva pe trupul mortului nici un semn cu prepus de Ciumă nu se va afla, atunci Cercetătoriul numele mortului, vremea bólii, și ziua în care au murit să le pue în Protocol, și după aceste tóte să dea Scrisóre de slobođenie, ca să se pótă îngropa trupul mortului după obiceiul de obște.

Samuil Pataki m. p.
Protomedicus.

Transl. ad. Nr. 1604. 1816

P. P.

Fîind că prin vîrtutea și vitegia Cătanelor în Rêsbóiele cele mai de pe urmă, (cari puindu-se fundamenturile Soșietetului orășenesc, precum și Asigurării de obște, și osêbite, în anii 1813, 1814 și 1815, au strălucit, și celor viitori au lăsat spre cinste vecinică pomenire) cu noroc s'au sêvêrșit tóte lucrurile; de sine urmêză; că precum, ca nici odată, la bătaie fôrte mare numêr au trebuit sê iasă; așa mulți dintru aceia au trebuit sê se întórcă din óste, ca neputincioși (Invalidi) socotindu-se lîngă aceștia încă și aceia, pe carii valurile rêsbóielor, celor la 20 de ani prelungite i'au adus la acea stare; Numêru Cătanelor celor neputinciose sue la 50.843 de Capete, întru a căroră numêr se cuprind:

a.) 6,702 de Capete, carii în Cășile Invalidilor a Beciului, Pragii și Tirnaviei, precum și întru acestora Filialuri, adecă Peșta, Scaliți și Petau din veniturile fundușului de obște al Invalidilor, și din prisosirea Erariumului împêrătesc întru lipsele sale se ajută făcêndu-se și pentru aceia cuviincioșele Orêndueli, ca Cășile aceste, cari acum mai multe Capete nu pot cuprinde, sê se facă mai mari, și pe sama mai multor Invalidi sê se gătêscă.

b.) Invalidi, carii pelêngă Instrumentumul Proviđiei Invalidilor sunt lăsați, și pentru carii rar sê întêmplă, ca ei la starea Invalidilor Patentalicești, (care decumva ar pofti a o primî, după întărita Sistemă nu li-se pôte tăgădai) sê se poftêscă a trece, fiindcă aceștia lecuirea sa la Rudeniile sêu cunoscuții sêi, sêu acolo unde socotesc a avea deprindere mai bună spre păstrarea vieții sale, au obicinuit a o așêda, și starea

Invaliđilor Patentalicești, care cu dese slujbe (Convacații) este legată, numai pe vremea lipsii cei de pe urmă o țin, mai pe urmă

c) 25,081. Invaliđi Patentalicești, carii peste tot în tóte Provinciile Monarchii Austriei după rěsbóiele dela 25 de ani încóce supt arătatul mai sus număr 50,843, se cuprind, și carii, după ce puterile trupului sěu, și sănătatea, pentru binele de obște, și a fiește cărui om osėbit (Privat) care altmintrelea însuș trebuia sě se lupte cu primejdiile, au jerfit; cu tot dreptul au loc de a aștepta, ca lor întru cunoscința mulțămirei de obște cu ceva mai mult sě li se dea, ca cât spre spriginirea vieții sale ar fi de lipsă. Prea Înălțata sa Mărire după părintésca sa Milă, care, mai vîrtos pentru Cătanele Invalide o are, când prea milostivește ar vedea, precum Cāsile (Institutiunile) pe sama lor hotărîte, măcar, după cum mai sus s'au pomenit, pentru acelora lărgime s'au făcut cuviósa Proviđie, afară de 6,702. de Capete fórt puțin număr vor cuprinde încă; ba nici puterile Prea înălțatului Erarium nu sunt în stare de a putea hrani așa o înmulțime, sěu a-i putea ferici; nu are mai mare părintéscă grijă, decăt aceea, ca trăgînd întru ajutorința, pe toți ceilalți ai sěi credincioși supuși, cu acelora grabnică dărnicie, lucrul de obște cuviósa mulțămire cătră Clasișul acestor Orășeni cu cuviósa dărnicie sě o rěsplătéscă; în fórt multe locuri au rěspuns sěvêșitul acestei prea înalte așteptări, care inima Prea înaltei sale Măririi au rědicat-o la fórt veselă nădejde; Drept aceea rěnduește Prea Înălțata sa Mărire, și întru prea iubitul sěu Marele Prințipat al Ardélului drumul și mijlocirea spre acest vrednic sfêșit a o procopsi; și a o face de obște, preamilostivește încredințându-se precum și alții de acest feliu de vîrtute fiind îndemnați,

aceste frumoase intenții le vor urma; Așa dară preamilstivește au rënduit acestui Crăesc Gubernium a se porunci ca prin cuviincioșele Tistii (Jurisdicții) toți Domnii stăpânitori, Obștile, și (Privati) spre ajutorința acestor Cătane, carii în Rësboiele cele de pe urmă în ani 1813, 1814 și 1815 la starea neputinții au ajuns, despre cari aici se face cuvântare, și carii după arătarea însemnării, care prin General Comando se va comunicălui Crăescului Gubernium numai puțină parte a mai sus pomeniților 25,000. de Invaliți patentalicești o cuprind în sine de bună voie, fără nici o șilintă, să se îndemne, și să se deștepte, sunt întraceștia mulți, care sunt din Téra acésta născuți, pe carii Frățile, Rudeniile, Locuitorii, Oștile și Domnii stăpânitori în sinul său întorcându-se în dată îi vor primi, și fără nici o îndoială îi vor dărui cu cele trebuincioșe de păstrarea vieții sale, și alții érá cătră alții, carii airea vor lăcui, așijderea și cătră cei străini, carii Craiului și Patriei au făcut acésta vrednicie, Dărnicia sa o vor aréta nici Magistratului de obște nu-i vor lipsi Argumentumurile spre plecarea inimilor la urmarea acestui sfârșit, ca totuș întru aceste să pótă ținea Norma, și lucrul într'un chip să se pótă face mai ușor, aceste următóre s'au poruncit:

1.) Precum Prefectura Armelor, (Ceneral Comando) din Ardél au primit rënduélă, ca însemnările (Consignațiile) Neputincioșilor (Invaliților) acelora, carii sunt din acésta Téra născuți, și carii în Rësboiele cele mai de pe urmă s'au făcut neputincioși, Guberniumului Crăesc al Ardélului să le comunicăluéscă, și de odată pe aceia în Sorțile sale, adecă, cei ce sunt neputincioși, și de primirea lor la Cășile Invaliților vrednici, séu carii se numesc neputincioși (Invaliți) patentalicești, sau mai pe urmă carii ar fi

a se slobodí la Inștrumentumul Proviđii Neputincioșilor, sē-i osēbēscă, și despre Competența fiește-cării Categori Crăescul Gubernium sē trimiță înștiințare (Informație), așa și a mai sus ȃiselor însemnări Extracturi cuviincioșelor Iurisdicții pentru întrebunțarea lor sē se comunicăluescă, și acele Iurisdicții despre cele mai sus însemnate sē se înștiințeză.

2.) Măcar că stă în slobodă voe a fiește-cărui om, cine ce vrea spre acest sfērșit dăruí, aceea totuși mai nainte de tóte vine de a se pofti; ca Starea Cătanii cei neputincioșe, care s'au primit la osēbită Provizie, mai slabă sē nu se facă, decât după puterile fundușului Invaliȃilor, spre păstrarea lor s'ar puté rēnduí; ca Cătana neputincioșă, care odată s'au primit întru acēstă osēbită Provizie sē fie fericit și grijit sub tótă vremea vieții sale, căci de sine urmēză; ca de cumva dēnșii acea Provizie o ar perde ce lucru greu ar fi atāt încât este pentru starea neputincioșilor, cât și pentru Cāsile (Inștitutumuri) neputinșilor, dar nici cuprinde lucrul acesta pentru sēvērșirea sa nici o neputință. Fiind că mai mulți ómeni osēbiți unul, érá Orașele și obștile întregi mai multe Cătane neputincioșe spre chivernisirea lor în tótă vieța îi pot primi. Însē totuși aceste nu vin așa de a se înțelege, că dóră și pe mai scurtă vreme ținerea și ajutorința neputincioșilor nu s'ar primi.

3.) Ca cu vreme despre partea dătatoriului au primitoriului sē nu fie ceva învăluire séu împedecare de lipsă este, ca dela domnii pământului și Privați, precum și dela obști, acelea, care spre acest sfērșit le vor fāgăduí și dăruí, sē se ia înscris, și declarațiile acelea sē se chivernisescă la cuviincioșele Iurisdicții, și despre acelea după Chipul aici arătat gătitele Consignații cât mai îngrabă sē se trimiță Crăescului Gubernium de acolo spre cārmuirea și facerea

mai încolo trebuincioșelor orândueli cu Prefectura Armelor (General Comando) comunicându-se; a căroră Conspect Sumarium și Prea Inaltei Măririi împărătesci spre vedere trebuie să se așternă. Mai încolo datoria Tistiilor, (Jurisdicțiilor) va fi, a purta grijă, ca fiește-care Cătană neputincioasă să aibă o Cărticică, în care aceea, ce întru asemănarea făgăduinții din vreme în vreme 'i-s'au dat, totdeauna să se scrie în sus.

4. Sau milostivit Prea înălțata sa Mărire a îngădui, ca toți acești feliu de Neputincioși (Invaliți) în totă premea vieții sale să fie supuși Tistii (Jurisdicții) orașenești întru toate cu acea păzire (Cautelă):

a.) Ca și acest feliu de Neputincioși după Norma Neputincioșilor patentalicești în vreme de lipse prin Prefectura Armelor la slujbă să se pótă chema, și ei vor fi datori, acea slujbă a o isprăvi.

b.) Ca să pótă vr'unul dintr'înșii trece la Cășătorie, trebuie să aibă slobođenje dela Prefectura Armelor (General Comando); mai pe urmă:

c.) Ca acești neputincioși cu privilegiul luării lor în samă (revidii) în Țirculușuri séu districtușuri trebuie în fața sa (personaliter) sau de cumva n'ar fi cu putință prin scrisóre, care va fi și de Tistia (Jurisdicția) locului iscălită, să se arete.

5. Trebuie să se rânduască, ca, la vreme, când Magistratul de obște spre împlinirea Prea Inaltei acești săvêșiri va porni, cuviincioșii Păstori a sufletelor cu blândețe să pue înaintea Norodului acest lucru, despre care cel mai frumos, și mai mare câmp pot avé, prin care Norodul spre urmarea acestui sfêșit se pôte pleca.

Crăescul Gubernium așa dară întru asemănarea celor mai sus arătate cele trebuincioșe va porunci,

mergerea înainte, și grăbirea acestui lucru, Fișpanilor, sau Administratorilor, precum și Tisturilor altor Iurisdicții cu tot dédinsul o va pune înainte; și despre împlinire înștiințarea sa după mai sus pōruncitul chip o va așterne încōce.

S'au dat în Beciu la 26 Ianuarie anul 1816.

Samuil Grof Teleki m. p.

Grof Ioan Nepomuk Eszterházi m. p.

Transl., ex Hung. ad Nr. 10123, 1818.

Indreptare

pentru mai ușoră aducerea Vitelor, din Bucovina, și trecerea lor prin Ardel la Tera Ungurésca.

1. Fiește carele, cine se neguțitorește cu Vite, când pornesce cu cioporul de Vite din Tera sa, este datoriu, atâți Măciucași (Hăităi) ași câștiga, de câți va avea lipsă.

2. Când neguțitorul sosește cu Vitele la careva Sat, dela cei mai Mari ai Satului atâția Măciucași se céră, de câți va avea lipsă, și aceștia se fie datori pentru 30 de creițari de fiește carele om a rēndui atâța, de câți va fi lipsă, carii vitele a-le petrece, nu mai departe, ci numai până la alt Sat mai aprōpe, vor fi datori, și decumva supt mâna acestor ómeni spre ajutoriu rēnduiți s'ar întēmpla pagubă în Vite, dēnșii se îndatoréză a rēspunde pentru pagubă, și a plăti acea pagubă, îndatorēndu-sē așa dară și Neguțitorii ași prinde, nu străini, ci cunoscuți, și avuți Măciucași, cărora se oprește a primi măcar ce feliu de ómeni.

3. Nu va fi slobod nici odată supt nici un feliu de pretext în locuri oprite și între sāmănături

a da loc de pășune la acest feliu de vite, cu atâta mai vîrtos, căci mai cu samă pentru acest feliu de pășune în locuri oprite s'au obicinuit între stăpânii locurilor, și între Gazdele Vitelor a se pricinui bătăi și invrăjbiri, și a da prilej spre trăsături și storșături.

4. Când acest feliu de Vite de Neguțătorie pe hotarul slobod a ôre căruia Sat, adecă unde este călcătură, preste nôpte vor dormi, atunci nu mai mult, ci de tótă Vita câte un crețariu sê se plătescă, carii bani la lipsele cele de obște ale Satului sê se întrebuinteze; însê nici mai marilor Satului, nici altor locuitori pentru dormirea Vitelor în câmp mai mult a trage, precum și pentru trecerea Vitelor ȕia preste hotarul ôre căruia Sat a primi ceva Taxă nu va fi slobod. Mai pe urmă

5. Decumva totuși s'ar întempla, ca acest feliu de Neguțători sê se păgubescă, atunci aceștia sê se jeluescă la Solgăbiroul cel mai aprôpe, care se ține de acel Țirculuș, a căruia datorie va fi, cât mai îngrab a le face destul. Êră de cumva lucru așa de mare va fi, cât peste puterea unui Tist' de jos de Varmeghie séu de Scaun ar trece. atunci sê năzuescă la Tistia cuviinciosei Jurisdicȕii, unde decumva facerea îndestulării așa în pripă nu s'ar putea mijloci la acéstă întemplare, spre partea păgubitului Neguțătoriu sê se rînduescă asistenție Fișcușiască, pe lêngă care, tocmai de n'ar fi Neguțătoriu de față, lucru sê-i curgă cu graba jos, și paguba, cu ascultarea amêndoror părți fără zăbavă, sê se plătescă îndărăpt.

Cluj, în 14 ȕile Septembre 1818.

12479. 1823.

Cu numele Chesaro Crăeștii

și apostoliceștii sale măririi, marelui prinț al Ardêlului, și grofului sêcuilor, preamilostivului nostru Domn Domn.

Pentru împedecarea schimosirii, érá osebit pentru aceia, carii de frica Cătănitului Mădulările trupului sêu a le schimosi și a le chilăvî, nu se spăimântéază, s'au milostivit Prea înălțata sa Mărire prin Prea milostivul sêu decret Crăesc de Curte la anul 1784 Maiu în 22 de zile supt Numêrul de Curte 984 eșit, și cu numêrul Guvernialicesc 5503 însēmnat preamilostivește a porunci; ca acest feliu de Persóne, carii însuși pe sine se vor schimosí, la așa întēmplare, decumva pe lēngă schimosirea lor spre purtarea armelor ar fi harnice, sê se asentăluéscă între Recrute, érá decumva prin acésta de purtarea Armelor s'ar fi făcut neharnice, în vremea Bătăii lēngă Tunuri, și Carè tábărești sê se priméscă, érá în vremea Păcii la Robie de dece ani sê se judece; într'acelaș chip ca decumva s'ar începe Bătăi așijderea lēngă Tunuri, și Carè tábărești în slujbă sê se întrebuintéază, însē implinindu-se vremea Robiei la slujbele Tunurilor, și Carèlor tábărești sê se însemneze, (prenotăluéscă) și acéstă pedépsă fiește cărui Schimositoriu cu prilejul publicății Delibêratului asupra-i făcut, sê se facă cunoscută.

Însē oblicindu-se prin acest Crăesc Gubernium, că acéstă Prea înaltă Poruncă au venit la uitare, și din aceea neîmplinire s'au urmat, de pentru scăparea Cătănitului, mai vértos întrē Norodul de rēnd schimosirea acésta s'au fórte lățit; drept aceea se poruncește Dumnelor vóstre, ca mai sus pomenita Hótărîre împărătéscă în Ținutul Iurisdicții Sale după

obicinuitul chip s'e o publicăluiti, și tuturor făcându-o cunoscută, la întemplările mai sus arătate s'e v'e țineți de acéstă Rânduélă și întru tóte a o împliní s'e v'e cunosceți strinsă datorie. Din Crăescul Gubernium Marelui Prințipat al Ardélului.

Cluj, în 22 de țile Decemvrie 1823.

B. Ioan Iosika mpr.

Ladislaus Cediu,
Căntălarius Prov.

Antonius Holaki,
Secretariu.

Înălțata Kesaro Crăésca și Apostolicésca Mărire Părințește s'au milostivit a îngăduí, ca s'e se facă în Brașov o Șpar-Cassa de obște, după cum s'au făcut în cele mai multe Cetăți în țera acésta și în cele de afară cu urmarea cea mai fericit blagoslovită.

Așa tuturor se făgăduesște prin acésta poftita prilejuire, ca banii s'ei cât de puțini, ce va avé, nu numai s'e și-i păstreze cu siguranție, și nu numai s'e și-'i strîngă din vreme în vreme pentru cea mai mare lipsă, și s'e și-'i și mai înmulțescă prin dobânda lor, fără de ai căuta s'e aibă grije mai încolo pentru datul înlăuntru al Capitalului s'eu, și pentru de a-și scóte dobânda lor.

Drept aceea dacă le este voia Părinților și Crescătorilor de nevêstnici, ca s'e-și învețe Copii s'ei, s'eu pe cei ce fi cresc la o păstrare cuminte, dacă le este voia unora ce dau de lucru s'eu slujbă la lucrători buni, ca s'e nu-'și cheltuésca ajutoriul s'eu simbria sporiului, ci s'e și-i păstreze pentru a-'și face sculele și uneltele meșteșugului, s'eu pentru întemplări de bólă, — s'eu ca slugile și slujnicile sale s'e nu-'și prăpădescă simbria fără rânduélă pe nimicuri, ci

să și-i păstreze cu rodire până la vremea căsătorii sale, — în scurt dacă le este voea unor Iubitori de ómeni ca să ajute la sporiul binelui străin ca și la al seu: așa de acum înainte nu va lipsi prilejul la acésta, că prea înălțata Milă Părintescă și împărătescă au îngăduit și o patriotică unire a bărbaților înțelepți își iau ostenéla și grija acésta fără al său folos, care se dice Institutul uniei Șpar-Cassa de obște.

Așa toți carii pot să-și fie înapoi din câștigul strădaniei sale, de s'ar silí tinerimea de osebit să-și strîngă bănuții cei dăruiti din vreme în vreme într'acésta Șpar-Cassa de obște, a căroră deregători ai locului se află de multe ori zăbovind în sfat aici în Casa unde se strîng Sutașii Cinstitului Tentumviral Communitet, să-i pue înlăuntru ca ori când vor pofți cu sporiul lor să și-i pótă scóte éráși afară.

La primirea daturilor înlăuntru, cum și la plă-tirea lor înapoi, s'au rënduit ziua, începënd acum dela 1 Ianuarie 1836, numai Sâmbăta înainte de améđi dela 9 până la 12 césuri.

Cine vor vrea să știe mai multe despre lucrul acesta, póte să-și cumpere Regulele (Ștatuturile) cele în limba nemțescă tipărite cu 4 Crețari arg., ori din Bolta d. Paul M. Weis, sau din Buchhandlungul d. Wilhelm Németh, și de acolo mai pe larg póte să înțelégă. Mai târziu se vor tipări Ștaturile acelea și românește și ungurește.

Mai pe urmă se face cunoscut de obște, cum că Inștitutul aceștii Șpar-Cassa, dă afară împrumut banii ce i-se încredințază, numai cu cinci la sută dobândă pe jumătate de An înainte, însă numai cu zălog de săvêșită siguranție. Așa cine va voí să ia bani de acolo, să pofțescă cu arătarea zălogului ce vrea să pue la în jos subscrisul Căpetenia Inștitu-

tului, séu la d. Magistratual-Secretairul și Inștitut Cassirul Fridrich Bemhes, séu la d. Boltașul și Inștitut-Cassa-Controlor M. P. Weis, și să se prenumărisască, pentru că cei ce se vor arăta mai din Vreme să vor socoti mai nainte.

Brașov, în 18 Novembre 1835.

Unirea cei de obște Șpar-Cassa din Brașov.

Ioan de Albrichsfeld,
Senator și Căpetenie.

Ioan Fabrițius,
Secretar și Actuar.

1711. 1837.

Ținerea Regulilor

Pentru Stăpênii Dobitócelor, séu Păscătorii, când se scot Vitele, spre pășune afară la Părțile dincolo de Cordon.

§. 1.

Precum Tistiile Vănilor trebuie să aibă cunoștința datelor porunci, a putea împlini slujbele sale, tocmai așa de lipsă este Păscuitorilor a se da Reguli pentru cârmuirea sa, și ținerea lor după care dênșii la scóterea afară și aducerea înderept la schimbarea Boletelor, și la scóterea de pășune vor fi datori a se ținea, din care de sine urmăză: că fiește care Stăpên a Dobitócelor, atât pentru Slugile sale, ce se atinge de știința rënduelilor, cât și pentru călcarea rënduelilor sunt răspundători.

Tocméla cea mai alésă, sub care Dobitócele din acéstă Țără se pot scóte la pășune afară dincolo de Cordon este, ca Stăpênii Dobitócelor, carii Familiile sale nu sunt silite a le duce, afară din Țără cu sine, după numărarea și clasificăția Vitelor sale, celor spre scóterea pășunii, hotărîte, la cuvinciósa Tistie

a locului să se arete spre scóterea Pasului de Vite, numărul, vremea, soiul Vitelor hotărîrea lor spre ernat, séu erburit, séu îngrășat adevărat să o dea înainte, și acest pas cu testimoniumurile dinpreună despre aceea precum acele Vite, aici sunt acasă puse supt dare, la acea Tistie să-l arete, care Boletă de pășune o gătește fiind că supt nici un feliu de pretext fără Pasul Vitelor Boletă nu se va da, că nici scóterea Vitelor nu se va îngaduì.

S'au adus Pasul, așa trebuie Păscătoriul Vitelor încă afară de acésta, și despre Vitele sale, acărora număr, feliful, soiul și vreme, precum și de lungimea vremii a pășunii adecă: mai puțin decât un an séu dóră un an întreg va fi, in scris, séu cu gura să de în sus, și după fundamentul acestii arătări, séu spuneri, Vitele prin Tisturi de Vămii se vor număra, și Boletele (pentru carii un crețariu bun se va plăti) se vor iscăli, și într'acest chip Stăpênii Vitelor, Vitele sale la cuviinciósa Tistie de Contumație, séu purtătorii de grijă la Cordon a se arăta, și Boletele sale cu Vița a le lăsa să se însemne, și așa Vitele sale a le duce preste Granița va fi slobod.

Dintru acésta urméză de sine, precum Vitele spre pășune scóse după regulă trebuie să se arete la Tistia de Vamă, care Boleturile de pășune fi datóre ale da.

La așa întêmplare totuși stările locului séu alte stări așa ar fi de grele, că fără mare ostenélă, séu perderea vremii, și vërsarea cheltuelilor n'ar putea vr'o Tistie a resbate, la așa întêmplare se va îngaduì. Turmele Vitelor și preste alt plaiu a le trece la altă Tistie de Vamă unde se va afla în partea aceea. Inse totuși la așa întêmplare Gazda Vitelor trebuie aceste împedecări, și trecerea séu scóterea Vitelor la Vama cea mai de aprópe a le arăta, și la

acéstă Vamă și Declarația după orândueli să o arăte înainte. Tistia după acestea întemeiat la acestea va da Bolete de pășune, cu care partea, séu Stăpânul Vitelor la Persónele cele din vreme în vreme la scóterea Vitelor rânduie să se arăte, și tóte să le slobódă la revisie, și numărare.

§. 2.

Ca Păscătorii Vitelor séu Stăpânii în Țera din afară pentru Vitele sale a se putea legitimălu, și la întêmplarea jefuirii, séu păgubirea a putea căpăta rêsplătire, séu despăgubire, trebuie aceea cu pășirea lor afară din Țera prin purtătorii de grijă la graniță rânduiti, séu Vameșii pe spatele Boletelor de pășune a lăsa se scrie, numărul și felul Vitelor sale, fiind că de acestea nu le va face despre partea aceștii Țeri, séu Stăpênirea acésta nici un ajutoriu nu li se va putea da, drept aceea și Pasușurile, și Boleturile, de pășune să le ție bine, și să pórte grijă de dênsele.

§. 3.

În regulă se va da la fiește care Stăpên a Vitelor deschilinită Boletă de pășune. Érá de cumva mai mulți Gazde se vor însóți cu Vitele sale laolaltă, și Vitele sale într'un Bolet de obște ar poffi să se scrie, așa trebuie deodată să se declarăluéscă, precum rêsponderea pentru păzirea mai bună a orânduvelilor se pot naște, de tot, și peste tot trebuie să o priméscă asupra sa. După o vreme despărțindu-se acéstă Soție, (Companiști) séu împărțindu-se acea turmă între mai mulți Stăpêni, séu vândêndu-se din acea turmă ceva alt cuiva, așa dară de lipsă este, dacă părțile de acea legătură vor poffi a se slobódi, Boleturile sale cele dintêi de pășune a le duce la Tistia de Vamă, și în locul acestii Boletă la fiește care

parte despre a sa parte deschilin Boletă se va da afară. Numai la acea întâmplare, când vr'o Vită din partea cealaltă, la vr'un Supus de aici, séu vr'o Vită din partea cealaltă, care în parte dincóce va paște, la vr'un Supus acestii Țeri se va vinde, nu se va lua în sus, așijderea și dela Boleturile Vitelor de pășune a se abate, care totuși în tótă vremea minteni, au mai târđiu, cu prilejul cei mai aprópe a înoirii Boletelor de pășune cuviinciósei Tistie de Vamă este a se arêta. Care pe numele Stăpânului celui mai de pe urmă are a scrie Boleta.

Tóte celelalte pășiri înděrăpt dela Bolete se opresc, așa dară de cumva întru așa faptă cu scăderea Vămilor înlăuntru, séu afară a mâna Vitele va îndrăzni, unu ca acela la așa călcare, aflându-se se va ținé ca un ajutoriu la înșelare, și după orênduelile de Vamă se va tractălu.

§. 4.

După ce terminul Boletelor de păștere cel mai mult pe un an sunt date, și acésta totdeuna de Vama cuviinciósă trebue a se însemna; așa sunt datori Gazdele Vitelor de terminurile în Bolete însemnate a se ținé tare, și cu Boleta cel mai târđiu cu 6 săptămâni mai nainte de împlinirea anului séu a terminului a se arêta înainte, despre starea la pășune, séu îngrășare lăsatelor Vite cu Tistia a ținé socotélă, și despre alt termin, cel mai mult pe un an, a scóte Boletă nouă de păștere.

§. 5.

Acel Păscătoriu, care în vreme de șese săptămâni, mai nainte de căpătarea terminului de pășune înoirea Boletii de pășune o lasă să trecă, și acésă trecere la C. Tezaurariat cu credincióse doveđi nu o arată; se îndatoréză Vitele sale la pășune scóse

a le arêta la acea Tistie, de unde i s'au dat Boleta, și când dênsul acêsta nu va face, de Vitele sale se va trage taxa scóterii negreșit.

Boleta de pășune se póte în vremea hotărîtă și la altă Tistie de Vamă, nu numai la aceea, care Boletele de pășune cele de dintru'ntâi le-au dat afară, a se înol.

§. 6.

Vitele cu lapte, séu de jug, acele, carii numai în tóte ȕilele spre păștere nu departe se trimit, și mai cu sémă séra vin îndêrêpt, vor fi numai supt ochii Tistii locului séu a Contrașilor, carii vor purta grijă, ca dintre cele în Țera din afară nimica sê nu vëndă, nici de cele străine sê nu se aducă înlăuntru, și Păstorii aceia, carii vor fi rênduiți la acest feliu de Vite, peste tótă véra vor căpăta Țidulă séu Răvaș.

§. 7.

Gazdele Vitelor la întórcerea Vitelor din Țera din afară dela pășune, séu dela pămênturile arêtate și la aducerea Productumurilor totdeauna la Contumație séu Cordon trebuie sê facă arêtare.

După ce se va sêvêrși la Contumație Curățenia (Purificația), li se va da Țidulă de sănătate, atunci trebuie prin arătarea Boletelor de pășune Vitele sale ale trage la revizia Tistii de Vamă, când gazdele Vitelor se vor dojení, Articulușurile cele de vămuit, supt pierderea lor a nu le amesteca cu Vitele de pășune, și Productumurile lor pentru o Boletă, ce se va căpăta dela Vamă, se va plăti numai un Crețariu bun de argint, și de cumva Productumurile ar trebui sê se pue jos, și de pe acelea legiuita taxă trebuie sê se plătescă, érá afară de acêsta nimica mai mult sê nu se plătescă, afară de aceste nimic alte declarații supt nici un pretext nu se vor primí.

Mai încolo Economii primitele Bolete de consono, care spre legitimația sa sunt de lipsă, trebuie bine să le păstreze.

§. 8.

De cumva s'ar întâmpla vr'un Econom a-și fi pierdut Boleta de pășune, atunci fără zăbavă trebuie la Tezaurariat, séu Tistia, care Boleta de pășune au fi dat-o pentru căpătarea unui (Dupplicat) duplicat a se arăta cu cererea sa, arătând de odată și pricinile pierdutei Boletă, a puté încredința Tistia de Vamă, care au fost dat Originalu afară. Spre hotărîrea cererii sale trebuie suplicantul însuși în Persónă să mérgă, care dăduse mai nainte Boleturile de pășune afară, fiind-că numai la acea Tistie este slobod a da duplicatumuri, de unde s'au fost scos Originalele, și pentru fiește-care duplicat partea va plăti 2 Creițari de argint la Vamă.

§. 9.

De cumva Economul ar încumeta Tistia cu pierderea Boletii a o înșela, ca să póta la altă Tistie cu acea Boletă face înșelăciune, unul ca acela după strajnicile legi a Vămilor cu pierderea pășunii se va pedepsi, așa dară fiește care Păscătoriu séu Econom se îndatoréză ca Originalu Boletii cei pierdute, care după vreme s'au găsit, spre a se casăluí, a-l da la Tistia de Vamă.

§. 10.

Spre ușurarea economilor acolo unde locul, și stările împrejur ar poftí, se îngădue Vitele sale, și Productumurile nu numai la acea Tistie, unde boletele li se dăduse, ci și la altă Vamă, după chipul mai sus arătat, a-le arăta înainte.

§. 11.

Numai Oile spre tundere, și Mieii spre vânzare înlăuntru a se aduce, și peste câteva zile érá fără Pas a se trimite îndărăpt, almintrilea nu se va îngăduí, ci ca ecónomii Vitelor acea tundere supt nemijlocita lor pază, ca și la Contumația supt ceriu, după Inștrucția supt numărul Guvernialicesc 6894. 1824. Tezaurarialicesc 7615. 1824. dată, trebuie să se păzască, se întemplă, séu despre vitele, care odată s'au mânat înlăuntru pe lângă punerea Pasușului, s'au Răvașului de vite să va da altă Boletă nouă de pășune. Întemplându-se tunderea Oilor în locul dincoce de Vamă séu Cordon trebuie Economul Vitelor, dela Contrașul, care la tunderea oilor va fi față despre numărul, carii din partea dincolo s'au adus la tundere, și érá să vor trimite îndărăpt, precum și despre Lâna ce s'au adus înlăuntru, să poftescă Răvaș, care la înoirea Boletii de pășune supt pedepsă a plăti taxa Vămii în Lâna va fi datoriu a o arăta la Vamă.

§. 12.

Se oprește la fieste-care Econom supt grea pedepsă Vitele din afară de Țără séu productumurile cumpărate, séu înschimbate pe Bolete de pășune a-le însemna, a-le aduce înlăuntru.

§. 13.

Acea Vită, care ca în loc de plată pentru pășune, séu alt feliu de despăgubire va rămânea îndărăpt, așa numai puțin Productumurile într'acest chip adusă va fi supt taxa de Vamă. Precum de obște Economii tótă sporirea séu Productumurile turmelor sale sunt datori a-le aduce îndărăpt, séu de cumva nu le-ar aduce îndărăpt, a plăti taxa scóterie.

Numai aceea Vită, care la naștere fără vina Păstoriului va perî séu spre hrana Păstoriului s'ar ucide, după dovedirea cu Documentumuri va fi slobodă de acéstă taxă.

§. 14.

Economii Vitelor, carii stau supt Iurisdicțiile Provincialicești vor scóte pașușurile dela Iurisdicția Provincialicéscă, așijderea cei ce stau supt Direcția Cătánescă de Graniță, acele vor avé datorie a le scóte dela Iurisdicția Cătánescă, când Iurisdicția va avé priveghiare, ca dênsa cu emigrația Persónelor celor primejdióse, séu prepuse a se pune cauțiun.

§. 15.

Mai încolo fiindcă Iurisdicțiile provincialicești nu pot avé totdeuna Pașușuri tipărite, și Pașușurile scrise nu se pot socotî nici decum ca credincióse, așa Iurisdicțiile se datoresc a purta grijă, ca sê aibă totdeuna Pașușuri destule tipărite, ca Economii Vitelor cu pornirea lor sê nu se împedece.

Iurisdicțiile cătánești au acest feliu de Pașușuri, ca sê pótă da Persónelor de Graniță.

Adeogare,

spre învețătura Colibașilor.

§. 1.

Colibașii, care se află între Linia Tistiilor de Vamă, și în Granițele din afară, trebuie sê se ție de acéstă Instrucție, pentru carii încă osebit se hotărește:

a.) Ca Vitele Colibașilor, carii la întrarea în-lăuntru în Ardél dinpreună cu Productumurile sale

sunt slobode a intra fără Vamă, în tot anul de Comisariul Rectificății, pe lângă luarea la sine a unui Individuum, dela Vamă, de cumva stările împrejur a sănătății vor îngădui, la fiește-care Econom dechilin se se scrie în sus, și se se însemneze, ba încă se se însemneze și aceea, în ce parte poștește a-le ține la pășune.

b.) Ca despre locul arătat în tot anul se scotă fiește-care Econom dela Vama cea mai aprópe Boletă de pășune.

§. 2.

Carii la Graniță dincóce de Cordon pasc Vittele sale, trebuie de întrebuițarea sării străine se se păzescă, și se păzescă acéstă oprire, Tisturilor spre acéstă pază rânduite se fie cu ascultare, și la tóte întrebările se răspundă drept, fără nici o fățarnicie, căci almintrilea se vor socotí ca călcători orënduelilor de Vamă, și strajnic se vor pedepsi. Inpotrivă se li se dea slobodenie la toți Economii, și Păscătorii, ca dênșii, fiește ce Exces, ce prin Slujile séu Tisturile lor li s'ar pricinuí, séu trăsăturile minteni se le arete la cuviinciósele Iurisdicții, ca unii ca aceia se se pedepsescă dară pe lângă acésta se se ferescă, Tistiile Vănilor se nu le asuprécă cu jelbi fără te-meiu, ci de obște se se pórte ca credincioși Sudiți a Țerii și a Stăpânirii.

13,526. 1847. Urb. 328.

Milostivul Regescu Rescriptu din 7 noem-vrie subt numerul aul: 5537. anului 1847. emanat.

Dobindindu csea mai innaltá a nosztre interire Artikuli de Lezse in privincza Szluzsbelor schi Dazsdelor urbariale de kredintsosi nostri SS. si OO.

inaintea noastrá cu umilintze asternutzi, kari inpreune ku szkimbarile prin noi fakute, de dinsi szau primit. dupe Rezseaska noastrá kiemare, aceja neau remasz mai inkolo de afacse, ka dupe data inkredintzare SS. si OO. prin milosztivul nosztru Rescriptu din 23 Sept, anului kurgetoriu, introducerea Urbariului sze sze mizslocseaszke prin Lezsi fieri lukrului acesztua asa inszemnat ameszurate. Si sze sze intokmeaszke intoata privincza asa, prekum pofteste firie si marimea lukrului acesztuja. Si fiindke introducerea urbariului dupe lezsile interite pofteste niste pregatiri ka acele, fere de cari nicsi marimea mosiilor apriat nusze poate hoteri, nicsi szluzsbele si dazsdiile urbariale nusze pot sztatornicisi, iare acele kare vizsau incredinczat vóá szpre innaintarea skopului acesztuja kaszeve szfatuiczi deszpre miz-loacsele prinkari sze sze introduce urbariul, si deszpre intructziile kari szevorda Comisiilor introduketorae, prin al nosztru milosztivul Rescriptu din 18 August a. k. supt nrul 3960, din firea loru asa szint intokmite, kit péne la ínplinirea acesztora, ákerora deszevirsiita interire nóáé ni o am pesztrat, trebuie sze trake oare kitva vreme. Ka sze sze poaté inkunzsura ka nicsi supt timpul acesztu sze nusze intimple neszcaru neplecseri intre Possessori lokurilor si szluzsbasi; am orinduit ka urnetoarele sze sze sztatornicseaszke, prekum prin acasztu sztatornicim si hoterim: Ka pene atunca cse sze vor seversi pregetirile de Lezsi hoterite prin Comisiile kari de noi sze vor numi, si péne kind ku dinsi szeva impertesi Urbariul de kare or trebui sze sze tzije, dupe intzeleszul lezsilor pentru fiestekare lok alketuit si de noi interit. Szluzsbasi sze fie datori a ínplini szluzsbele si dazsdele szale intruacseja meszura, prekum acele szau prin mai inalte orinduili au foszt hote-

rite, szau prin alte impetsuiri de bune voje fakute, au foszt obizsnuiti pená akuma ale inplini; ketre Possessori locului sze fie ku kuviincsoasza si plekare, asisderea, si de Deregetorii mosiilor de szluzsitori, Hajtei, si Hajducsi lor in vremea szluzsbi aszcultetori — si sze nu indrezneaske, pe acestia ai vetema, inpotriva lor asze szkula, szau lor inderevnicesste alisze inpotrivi, dar dekumva sze affé prindinsi affi aszupritzi szau vetematzi, sze sze zseleaszke la Tisturile vármegyiiilor szkaunelor, szau Czinuturilor, kari supt dare de szamé szint datori alefacse desztul, insze pine atunca se fie ku astyeptare, si sze sze fereaszke de tot felul de vétámeri si inpotriviri findka uni ka acsia dupe' merimea faptelor netrekut szevor pedepszi — prekum din potrivé orindum ca Possessorii lokurilor deszkilinit sze sze dozseneaszke, ka nukumva ei, tiszturile szau szluzsitori lor, pine' kind szevor impertesi Lezsile acum dekurind adusze, sze' indrezneaske mosiile szluzsbasilor ale mikSORA, szau greutetzile lor ale iumultzi, si sze nu indrezneaszke prin amézsiri szau tokma prin amerinczeri deszpre szoartea kare prin aduszul Urbariu éi astyeapta, predinsi ai tulbura, szau óri princse inkáltsitur, szau deszmintéri toloszul Lezsilor acestora innainte de vreme al aducse supt indojale, pentru ke de szar intimpla una ka acsaszta dupe aszprimea Lezsilor szevor pedepszi.

Asa dare Rezsescul nostru Gubernium a voastre deregetorie vafi, ka indaté kitu veczi intzelezse innalta acsaszta a nosztre Rezsaszka voinicza, deszpre acejsa a gindi, ka vointza acsaszta nu numai sze vije la kunostintza si stiincza cselora cse sze kuvine, csi sztredanii, si deregetorii voasztre ameszurat intru acejsa sze ve szilitz, ka toate Jurisdictionile, Tiszturile csele mari si csele micsi Magistraturile si

Prepusi, sze privigeze, ka akseszte a nosztre innalte' poruncsi, szupt darea de szame' a fieste keruja, sze sze inplineaszke, si acsia kari ar indrezni poruncsi-lor aksesztora asze inpptrivi, dupe Lezsi, si rindul prin prea innaltele noastre orindueli preszkrisze aszpru szevor pedepszi.

7237.
U. 243. 1848

Preinstiintzare.

Prin hoterirea obstesti aduneri (Dieti) din 6. di a luni kurgetoare, Szluzsbele Domnesti, textile, dezsemele si alte danii Urbariale szau instetat. si terminul a insteteri atestia szau pusz Dumineka Sfinti Treime (dumineke intie dupe ruszale) adeke a 19 di aluni lui Junie a anului kurgetoriu, atseszt artikul de Lege szpre interire trimitindusze szau aszternut inaintea Preinduratului nosztru Domnu si Kraju, si dupe' tze Inaltzija sza o aszeminea Lege inprivintza tzeri ungesti nu de mult au interit, nitse o indojale' jeszte, kumke tseva a szeminea va inplini Kredintosilor sei szupusi din Transilvania; asa dare cse mai szfinte' si neinkunzsurate' a fieste keruja fosztului pine akuma Jobazs si Zseler ardeleneszk jare akuma szlobodului csetetzan deregetorie eszte, ka pretzuind, si ku multzemite kunoszkind atsejes frumoesze' zsertfe' kare dupe pilda tzeri ungesti, si Domni pemintesti dinardeal, din szimtzire kurat Patriotika, si kétre' fosti szei Jobazsi Fratzaszka' dragoszte a adutse nau interzijat; Kuateta maji gata afi, szpre inplinirea tuturor datoriilor szale, inprivintza sztepiniri, a' Patrii si a fieste keruja csete-

tzan lekuituriu de oszebi, maiku szame ferindusze de atsejes szmintita' perere, kumke akuma dupe tse au kistigat atseszt mare dar, ar avea drept maimult, si doare si atseja cse jeszte a altuja, a pofiti, ku puterea akuprinde, si asi insuzi; Tukma asa szfinta' si nevetemata' remine si de atsi innainte proprietatea Domnilor pemintesti inprivintza Kurtzilor a lokurilor de kurte, a peminturilor, a pedurilor, si a altor leguite foloszuri, prekum ne indoite este proprietatea mosiilor si paminturilor a fosztului pine akuma jabozsus, jare akuma szlobodului csetetzan. Totzi atsija kari inpotriva bunului altuja szárszkula, lokuri szau pesuni de obste arkuprinde, si kari ar indrezni la tseva a szeminea prealtzi ai povetzui, szau si insuzi in neszkar lukreri ka a tzeszte parte arlua, kari szar inpotrivi okirmuirii szau Tisztiiilor dupe aszprimea Legii indate si neaperat szevor pedepzi. Datoria si ne aparata vointza a Krejeszskului Gubernium eszte ori cse de aszt feliu inderevnitse si inpotrivitoare fapte, vije atsele ori din tse parte ku sztreznitsije ale infrina, si tot deodate cselor pegubitzii, din partea pegubitorilor de pline' si intreage' desgubire a mizslotsi.

Szaudat din Sedintza Kesaro Krejeszskului Gubernium in 7 di a luni lui Junie a anului 1848 in Klusu tenute.

Gróf Teleki Jozsef m. k.
Gubernator.

(L. S.)

Biro Jozsef m. k.
Secretariu.

Extractul autentik,

a Lukrerilor comisii mixte Civilești și militarești pentru cserkarea preikum szezitse a neorinduelilor prin innaintea akirmuiri peritzi, și de obște invinovetzitzi militari Grenitzeri Szekuj in Koslard și Mihaltz fekute — prin Inaltzatul K. Gubernium si General Comando orinduite:

Pentru ábusurile (neorinduelile) prin militari Grenitzeri Szekui de al II-lea regement preikum — sze zitse fakute, kari la Koslárd si Miháltz pentru atseja au foszt trimisi ka vetemindusze prin lekuitori de akolo szfintzeniá proprietatii, vetematzilor szeliszse fake desztul — Kantzalista Marosan Nikulaje si Archivariul dela Blasu Geredon Josziv, fakind la Comitetul romaneszk din Szibiu odescriere a intimplerilor atsesztora, si atsasza kunoszkinduo ka asza Praesidentul Barnutiu Simion si notariul Pipoziu Joan szupt Iszkalitura sza, inpotriva numitzilor militarii la Preasidiumul militereszsk (general Comando) atzeri atsestia au dat ogre si gróznika pire, — preikum urmeaze.

1. Kumke in 30. si 31. di a Luni lui maju a anului curgetoriu pentru executie militereaszke fiind mai szusz numitzi militari szekui în Koslárd, — din pizma' kum szezitse ketre románi, din preumá ku guarda nationale' din Ajud akolo dusze, pe lekuitorii din Koslárd tireneste jar fi purtat, jar fi batut, pérul ilarfi tunsz, mujerile si fetelor csele nevinovate l' arfi bazsokorit, si szile l' ar fi facut, kumke peunele diintre mueri si fete l' arfi vetemat si kumke in urmarea atsesztora tirenii, trei arfi murite, jar mai multzi greu arfi vetemati.

2. Auzind lekuitorii din Mihaltz tireniile atseszte kari szarfi intimplat, pe militari szekui kari

voja prekum sze zitse inpreune ku Guarda nationala' a' merge în szatul lor, mergind inaintea lor nau voit ale da podu kasze treake peszte mures, dupe kare inpotrivire militari inpreune ku tiszturele csele de Comitát, au fost szilitzi a' sze reintoartse, a doá di ku militari dela Ajud szpre ajutoriu venitzi la Galtiu au trekut peste Murasu, si au grebit ketre Miháltz, cse intzelegind lekuitorii deakolo, ku bárbatzi din szaturile vetsine inpreune ku mujerile si kopii szau dusz inaintele, si prekum sze zitse in numele lui Dumneđeu si a Imperátului au tudumánit ka szenusze apropie de szát. Si ke doare militari szekui mergind ketre Koslárd pe Preotul csel neunit din Miháltz intilnindul, larfi bazsokorit si járfi szpart kápul. Kumke un Tiszt de varmegyie ketre un Miheltzánu atseszte vorbe de szkedere arfi zsisze „kumke deregetoria noasztre intoata' intimplarea eszte a intra in szat, fiindque oameni nisz ne inszuratzi si avem lipsze de fetele voasztre“. Kumke militari szekui, si Guarda nationale aretind glontzurile arfi szperiete pe popor, mai preurme prekum szezitse ke intrebinduse gloata a cse de oameni deszpre primirea Unii, si Unia nepriminduo un tiszt militereszki au poruntsit sze in puste, intruakerua urmare 30 arfi murite, jar 50 szarfi vetemate, si dupe in pusketuri arfi sztrigate ketre poporu, „akuma Inaltzatul Imperat szeo jee atsasza depe szpatele voasztre“ dupe atsasza mai multzi din Guarda nationale între szemineturi fiind aszkunsi nevelind peszte csejaláltzi oameni groaznic jar finekezsit, si dupa atsasza verszáre de szinge militari szekui, ku atseszt feliu de amenintzeri szarfi departate: „sze stitzi Romanilor, kumke noi czara atsasza ku szinge oam kuprinsz si cu szinge om si apara“ — Si mai preurma kakum militari szekui si Guarda nationale din Ajud Blasul ku re-

sidentia Episcopale de akolo si zidirile scoalelor nationale de acolo, ar vrea szele zsefujaszke“.

Szpre cserkarea (investigatia) delatiilor atsesztora Excellentzia sza D. Okirmuitoriul (Gubernator) si D. Comendirendul mai zsosz iszkelite mixta comiszie o au orinduit — kare in 14 zi a luni kurgetőre in Koslár intsepinidusi lukrerile szale, pecsija kari oau dat ponoszlurile csele grele mai inszusz numite jau kemat innaintea sza ka sze le adevercze, kari nevenind si dupe tse si de doaóri au fosztu kematzi, dintre dinsi numai doi inskrisz saudat merturiszirea sza, pentru ponoszlurile csele din punktul din tiu adusze, pe 70 de bárbatzi dinkari sztau lekuitori Kosládului, Comiszia atszasztá mixta'a mai in zsos numita, kite unu jau aszkultat si jau intrebat, kari ku un glasz au merturiszit (1) kumke ponoszluitzi szekuj in Koslád nitse un barbat szau vo mujere nau vetemat nitse kuiva szile au fakut, nitse nimerui perul nu lau tajat, pe nimene nau batut, nitse lavo muere sau fate' szile n'au fakut, 2) nukumke doare prin bataje arfi murit szau szarfibolnevit csineva, csi prekum marturiile mai inszusz numite intronglasz marturiszeszke, si prekum adevereeaze extractul Protokolului a mortzilor prin Preotul Lokului unit dat dela a 30-lea di a luni dekurind trekute dekind au mersz militari szekui in Koslád, nimine nitse ku morte sireaszke nitse din morte szelnike' akolo n'au murit. 3) inkitui pentru atsela ponoszlu kumke ku militari szekui arfi fost si Guarda nationale in Koslád si arfi fa'kut akolo neorindueli, féredelegi, din merturiszirea marturiilor mai inszusz numite intrun glaszu fakuta' szedoveste kumke ponoszlu atseszta eszte neadeverat. 4) militari szekui din Koslád in patse szau deszpertzit deleketuitori, bainke szeteni petre

kindui, de bunevoje ku vinu si ku vinarsz iau uszpetat; la despertzire dindu máne pretineste ku militari szekui, mai preurme 5) dintre Koslerdeni nimine nitse in szibiju nitse întrualte lokuri vetsine in potriua militarilor szekui ponoszlu n'audat.

Dupe atseszte atsi mai szusz nitse un punkt fiind adeverat dintre atsele cse in ponoszlu szau adusz pentru Koslád, csi tokma inpotriua atsesztora szau adeverit: ditseoare totzi lekuitori pomenitului atsesztuja szat prin Protopopul Belgradului Konstantin Molnár ka protopopul lokului innaintea Commiszii pe krutse zsurindusze marturiszirea inaintea lor cshedindusze a lor afi kunoszkinduo, oau interit; si asa au venit lalumine' szpurkata vointze a piriilor mintsinosi, de a areta lukrul almintrele dekum szau intimplat prin veszti szkornite, si mintsinoasze, si de a atzitza ure intre neamuri.

Dintseoare lekuitori Koslardului dela militari szekui nitse o ne dreptate n'au suferit, Miheltzeni nitse opritsine a'au avut militarilor szekui inarminusze aszeinpotriui, si maikuszame pentru atseja, fiindke din marturiszirea marturiilor, la al 2-la punkt fikuta' apriat sze dovedeste: kumke Mihaltzeni, pekum Obrezseni Csisztejeni si Kretsuneni prin mai multzi atzitzetori din Blasu pekari akuma dupetse sau venit inori ei blaszteme, atsela zsfatláudobindit: ka mai mult sze nusze roage, ke tse lokuri de obste, pone'akuma aufoszt a sztatului, szau a Biszeritsi, atsele akume sunt alor, si fiindke szezistse ke pe un rit din Miháltz a' Familii Grofilor Eszterházi arfi foszt oarkindva Beszerika Románeaszke, pekare insze dintra atsija kari trejeszku akuma nime nuouapukato akolo, ritul atseszta ei cu szila lau peszcut, insze temindusze de urmarile nelegiuiti atsesti fapte au hoterit ka pine kind nuvorkapeta deszpre a-

tsasta din Blasu szau din Szebiju instintzrae, orinduelilor okirmuiri sze sze inpotriveaszke.

Asa szau si intimplat in zioadin 1. a luni kurgetoare, kind spanul au venit kupetere militereaszke szpre executie de partea de adreapta a Tirnavi, fiindke atuntsa ne dindule podul szpre tretsera, Spanului si Szolgebireului kari pedinsi mai demulteori jau dozsenit orbeste l' au reszpunsz: ke pofteszk vreme de 15 dile szpre asza indreptare, neputind tretse peszte apa executia militereaszke au foszt szilita inke' intra atsejas di a sze intoartse le Tius. Instiintziind deszpre inpotrivirea atsasza alor printre trei deputatii pe atzitzetori din Szibiju, atsestia jau inkradintzat kumke levoriszprevi, pritsa atsasza, ba inke innaintea Commissii atsesztia un atzitzetoriu kunoszku szpre atseja jau invetzat: ka szekistizse arme, sze sze inpotriveaszke, ke de vorfi aszkultetori szekui pe totzi ei voromori. — Intra atseja Fisanul Comitatului Albei de Zsos Domnul B. Bánffy Miklos, fiindke executia militereaszke in Zioa din 1. a luni kurgetőre szau inpedekat, intru atsejas zi din dirigerorie au requirat pe Majorul Regimentului pedesztru a Sekuilor Domnul Balás Konräd ka sze mai rendujaszke inke o Companie de militari, kare omare parte a Companii în Ajud remasze indate oasi rinduito la Tius: ka impreuninduse ku Compania kare au foszt szilite akolo a sze intoartse, la Miháltz se inpleneaszke cse jeszte de ainplini. Domnul majorul in a 2 zi a luni atsesztia ku aszutoriul militeresk din Ajud szoszind la Tius, de akolo ku Spanul si ku mai multe Tiszturi militeresti au pornit ketre Miháltz, si pine atuntsa cse la Galtiu mititari au trekut peszte mures, ku Domni akuma pomenitzi szau dusz innainte ka Mihaltzenirol szefake kunoszku szkopol legiut a trimiteri szale, Insze acestia innainte de

szoszirea Tizturilor pe Obrezseni Csisztejeni si Kretsuneni ka ssei azsute in szilnaka ataszta inpotrivire ku batarea Klopotelor introureke jau zkemat, bainke mai mari Mihaltzului pe lekuitori deakolo ka kuarme szesze inpotriveaszke si ku amenintzeri jau Szilit, in urnarea atsesztora interiteri si szile, lekuitori a numitelor patru szaturi in a 2-o zi aluni atsestia dedemineatze kala trei mii, ku inbletsei, szekuri, Furtsi defer ku koasze in lung legate, ba inke si ku pusti intrarmatzi, szta innaintea szatului, ka intrarea executii militeresti si ku puterea sze o impeditse, — kind Spanu cu pomenitzi D. Tiszturi militeresti szoszind ladinsi, toata sztradania pre atseja au intorszoz: ka pe poporul intrarmat asezinul deszpre atseja szel invinge ka sze primeaszke executzia militereaszka, si szenusi bage inkap ginduri d' atsele szmintite kumke doare szekui nu arfi militari Imperatului. Dar ne inplinindusze sztredanialor, mai mult de kit in dóá csaszuri ku opatientie ne meszurata' szau sztreduit gloata ataszta intramata' din trekari uni era si ku propusz de omor — aó invinzse deszpre inpotrivirea cse nelegiuita' si deszpre urmerile csele rele kari vor veni peszte dinszi, ai adutse la aszkultarea de legi si de mai mari szei, si ka sze primeaszke executia militereaszke. Intru atseja militari szoszind peszte Békás, Majorul innantea lor mergind, dupe rindueala militereaszke jau pusz in sztare de aperat, poruntsind ka intsét szemearge innainte; — Atuntsi trekind on csász dupe amezézi, jau asezat in preazsma gloati de omeni kare era ka de omie de pasi deparata' de szat. Fispanul vezind ke din sztredániile szale csele de impetsuire nitse un rod dorit nu urmeaze, ba inke gloata tot mai szelbatike sze fetse, militari toate zioa fere de a minka si a be inzilele atsele kalduroasze, de popor puind sztrezsi pe mar-

ginea Tirnevi si dela beutul api jera opritzi, dela 10 csasuri innainte de amezezi, póne la 6 csasuri dupe amazezi inedulsi szoarelui era expusi.

Intratseja gloata intrarmata' mai tare interituduze ku kutzite, si redikind armele szale amelintzind si osztenelele csele inpatsuitóre in szame ne begindule, ketre 6 csasuri dupe amezezi Fisanul debine afi au szokotit a deklara, bainke si pe omenie sza a fegeduit kumke pe militari nu ja bega în szát, fere numai dinszul va merge inszat si militari ja asezat pe rit linge szat; da gloata tulburata' si atseszt mai de pe urme szemn de milostvenie a Fisanului ku o inderevnitsie ketre persoanalui au impinszo inderept pintreszudelmi zikind: kumke mai gat^e szint totzi d' amuri, dekit pe Fisanul, szau alt Tiszt, pe szekui szau oritse feliu dekatane alesza in szat — Dupe asztfel de alkezuiri dela 10 csasuri de dimineatza pine la 6 dupe amezezi czinute, ka de 10 15 pasi szau apropiat gloata turbata' ketre militari szekui karí tot in lokul szeu au remasz, si dupe tse Fisanul si Majorul ku ovoje arfi hoterite: ka katanale ku bajoneturile czinute innainte intset sze pesaszke innainte, ka asa szpergindusi drum pintre gloata szesze poate aseza peszte noapte, fiind ke a sze reintoartse era ku neputintze. si sze pute intimpla ka militari intorkindusze din derept szesze Zdrobeaszke, Majorul de a sztinga companii din tij Kapitanul Szilágyi in mizslokul jei jár Hadnozsul Antos de a dreapta companii din tij sztind, militari ku bajóneturile innainte tzinute au pornit, — de abea au fakut 6—7 pasi kind din szekara cse innalte delinge drum deszpre partea gloati szau intimplat o pusketura, intruakeruje urmare militariul Moricz Samuel kare in rindul csel dintiju intre Kapitanul Szilágyi si Hadnogiul Antos szta, inpuskat fiind in-

date au kezut; toema intruatsejá klipita' pe Majorul si kapitanul Szilágyi ku o tejeture do koasze aszupra Kapetelor tzintita' ku primezsdiá viétzi jau nevelit, pe kari intraatseja un keprariu si doi militari de rind czipind pustile innaintea loviturilor, nu numai de moarte jau mintuit, dar peatsei doi nevelitori kari avea propusz de omor ku kite o inpusketure de pemint jau asternut, si kind toata' zioa rebdind foame si szete, si toffelul de amelintzeri, interituri. si bazsokuri kutsemai mare patientie, militari szekui arvedea pe ortakul szeu Moritz Samu si pedóá tisz-turi ale szale ingura mortzi, prin szilnika navalire fiind szilitzi asze apera, si deodate' ku zsuremint fiind indatoratzi spre aperarea tiszturilor szale indate intru oarkiteva klipite, fere de nitse o porunke au fakut oarkiteva in pusketuri intru akerora urmare póne akum au murit doiszprezetse, si noa' szint renitzi, depertindusze kufuga gloata d' akolo oarkitzva mi-litari nekezsitzi fiind, aupesit afare din rind szpre aperarea Tiszturilor si a inpuskatului seu ortak dare prin zdravina purtarea Tiszturilor au fost szilitzi a szta inloku, si fieste kare a merzse in compania sza! intruakerora urmare pira atseja kumke dore arfi alungat pe oameni, kari fugea, nueszte ade-verata'.

In urmarea merturisziri merturiilor, adukind innainte toate atsele ce szau intimplat, — toate at-sele punkturi cse szau adusz in privintza intimple-rilor din Mihaltz szint ne adeverate, fiindke ku mi-litari szekui nitse in zioa din 1. luni atseja, nitse a doa zi Guarda nationale ketre Mihaltz nitse szau apropijat, nitse szau vezut, makar ke Mihaltzeni nu demineatza la 10 tsaszuri, csi pine in zióe la trei mii ku azsutoriul lor pe militari szekui kare vinea la executzie innaintea szatului jau asteptat; in nu-

mele lui Dumnezeu si a Imperatului nimene nau protestat, atseja kumke un tiszta de varmegyie arfi zisze: kumke noi szintem datori intoata' intimplarea a intra in szat fiinde oameni nisz ne insuratzi si avem lipsze de fete.

Prin marturisizarea Mihaltzenilor și a altora nu ke nuszau adeverit, de ovorbire ka atszazta nitse szau auzit. — Si nu szekuji ku Guarda nationale, kari nitse n'au foszt akolo de la 10 csaszuri de demineatze pină la $\frac{1}{2}$ 6 csaszuri dupe amezezi intre amenintzeri arfi aretate glontzurile, ku kari pekum szezise arfi vrute ale szfirsi viatza, de inszusi Mihaltzeni si vinovati lor szotzi au fost atsija kari ku armele rol ku kutzitele si zbereturile au amerintzat si au bazsokorit tiszturele kari ei dozsene szpre aszkultare, si pe militari. — Militari szekui, intru o sztare serioaze au sztata innaitea poporului, si ku purtarea sza cse asezata' pe nimene nau atzitzat szpre minie, si armele dupe amezezi la un csasz, din kolo de Békás de parte de gloate l' au unplut. — Dintre Mihaltzeni si alte marturii nimene n'au auzit kumke militari szekui szau alt deregetoriu jarfi szilite ka sze primeaszke Unia. Si asa dare fere de fundament eszte atseja kumke ne primindusze Unia militari szekui inflakaratzii la porunka unuja tiszta arfi inpuskat pepoporul nevinovat, fiindke dupe merturisizarea marturiilor, ku mare patientie au szuferit militari szekui, toate nedreptetzile atsele kare gloata mai in 7 csaszuri au verszat peszte dinsi, si nits nu din porunka oarkerujas tiszta, fere szilitzii fiind szpre a sza aperare, si asa in urmarea zsuremintului pe legile militeresti pusz, au inpuskat pe atsija, kari pe tiszturele lor ku propusz de omor, ku koasza jau nevelit si mai intru atseja klipite fere de nitse o porunka au puskat in gloata', de unde au foszt in-

puskat ortakul szeu, si kare gloata ne aszkultindu de legi si de Prepusi szei szau szkulat in potriva okirmuirii. — Nau murit 30 de oameni, nitse szau renit 50, pentruke dupe extractul autentik din protokolul mortilor luat pone akuma numai 12 au murit, si dupã marturiszirea marturiilor 9 szunt renitzi. Nau putut zitse militari szekuj ketre gloata csefugea, „no akuma ataszta sze o je Inaltzija sza deszpre szpatele voasztre“, pentru ke intimplindusze dupe nevelire inpusketurile, toata' gloata indate szau dusz d' akole, si asa n' aufoszt kui sze zike ori tse, dare deszpre kuvinte asa ne csinsztitoare nitsi atsija kari au fosztu de fatze nitse Mihaltzeni nu marturiszescu — Militari szekui si Guarda' nationale pintre holde aszkunsi Mihaltzeni n' au vezut, da dintre reszkulatzi Mihaltzeni mai multi szau vezut intrarmatzi aszkunzindusze prin szekare. — Tokma asa n' au auzit gloata pornita' szpre fuga ca si marturiile kari au foszt de fatze amerintzarea atseja „kumke szekui ku szinge au agoniszit czara si ku szinge vreu ao si apára;“ mai inkolo kumke jei ku Guarda nationale din Ajud ar vre a zsefui Blasul, residentia Episcopala de akolo, si edificiumurile scholastitsesti a' neamului romanesk; fiindke amerintzerile atseste dintre kari au foszt de fatze nime nule marturiszeste, nitse gloata de oameni nuleau putut auzi, fiindke prekum szau zisz si mai in szusz ku graba au fuzsit deakolo.

Din marturisziria Preotului neunit din Mihaltz eszte fere de nitse o indóle, kumke in calea sza ketre Koslard nitse lau vetemat, ku ateta mai putzin l' au batut szau jau szpart Kapul militari szekuji.

Kare Extract protocolaru kumke ku marturiszirea marturiilor intoate sze vizseste — si kumke

2-o. In tzara Ungureaszká afaré de ertarea robotelor, si zetsuelelor, pentru binele, si folosul, fosztilor poné akuma Jobazsi, si zseleri, tzara si alte legi foszszitoare augetit; si Krajul l' au interit, akolo szau adusz lege deszpre atseja, ka nu numai atsija, sze pleteaszke dare, si sze poarte greutetzile de obste, kari si poné akuma leau purtat, csi aszemenea sze pleteaszke si Domni, si nobilemea pentru mosiile szale apotrivit, si si ei szé fie ku aszutoriul in purtarea greutetzilor, si lukrerilor de obste. Ka tisz-turilé de varmegyie, si Deputati obstesti aduneri, nu numai prin nobileme szefie alesi, dar si fosti poné akuma Jobazsi sze aibe cuvint la atszazta, si obsteaszka adunare, d' aitsa au adusz legi deszpre atseja, ca în alegerea deputatilor a obstesti aduneri si care nu sunt nemesi sze aibe glasz, (votum) si la obsteaszka adunare, kare akuma de kurund szévá tziné in Pest Deputatzi intru atszazta kip szevor alege. Atseja, kumke de akuma innainte, nemesi intru oforma cu tsija kari nu szint nemesi sze poarte greutezile tzeri, inke szau hoterit prin obsteaszka adunare si si deszpre atszazta szau trimisz un project de lege innainte Domnului, si Krajului nosztru deszpre atseja, ka pretzul szari in tzara atszazta sze nu sze reditse, tsi din potrivé pretzul szari tsei meruntze in date cseva fi ku putintze szesze szkereaszke, járe fintinele csele szarate obstile fere de nitse opedeke szele póte foloszi.

3-o. Eszte de lipsze, ka fijeste kare sze stie, ka' akumu, ku jertarea robotelor, si zetsuelelor, fosztilor pone akuma Jobazsu, si zseler, cse au kestigat, si cse eszté acseja cse aó dobindit elu in tsinszte: — éllu au kistigat, si au dobindit in tsinszte, mosija, si peminturile atsele Jobazsesti szau zselleresti, kari l' au avut pine akuma, dare numai atszeszte, l' au

kepetat in tsinszte, si numai atseszte szint adeverat ale lui, ke de kumva mosia lui jeszte lok de kurte, szau peminturile lui de májérság, atseszte reminu in proprietatea fosztului pine akuma Domnu proprietariu, si deszpreatseszte eszte datoriu tsinele tzine, szau le foloszeste, ka si pone akuma apláti takse, szau zile de lukru, szau zetsujalá, insze deszpre mosiile, si peminturile atsele, deszpre kare arfi indoiale, intrebare, kumke de majarsag, szau de szoarte (Jobezsesti) szunt, Comisiile de ministeriumul Inaltzii szale numite vor zsudeka, si tseszeva Judeca prin Comisiile atsele ke szau luat fere de lege, la atsela dela kare szau luat, sze vorda inderept, de kumva szár afla kumke mosija, szau peminturile kari szint in mána pone akuma fosztului Jobazsiu szeller, find indoale deszpre dinszele eszte adeverat loku de kurte, szau peminturi de majarsag, intru atseja intimplare szevor Judeca Domnului proprietariu intru atsejás formá, ke dake szeva vizsi ku atsela kare l' au tzinut pine akuma, szau asa kumleau tzinut pine acuma, szau pe linge altá invojale noae, remin insztepinirea atseluja. dekumva nu szevor pute invoji levor lua inderept De atsi Urmeaze:

4 o. Kumke prekum Domni lokurilor, a peminturilorde majarsag, a fenatzelor, riturilor, a Pedurilor, a viilor, si a gredinilor sint adeveratzi mosteni, si proprietarii, tokma asa jeszte mosteanu fosztul pone akuma Jobazsu, si zseler, a tot feliu de peminturi Jobezsesti, akerora fosztele pone akuma robote, si zetsueli intsetind, lui i sze tsinszteszku.

5. Fosztul pone akuma zseler szau Jobazsu peminturile kari pone akuma au foszt zselleresti, szau Jobazsesti, jare akuma szunt ale lui, le poate foloszi prekum lui ei platse, si le poate vinde kui va vre. Si tokma asa nul poate impedeka pe dinszul in

folosirea acselora, prekum nitse pe fosztul pone akuma Domnul szeu peminteszku nimene in biruintza, si foloszurile peminturilor, pedurilor, pasunilor s. ts. l. ale szale de majorsag nul póte inpedeka. Inurmare.

6. Proprietatea fieste keruja fiind szfinta', si ne vetemate', prekumpeminturile de majarsag a Domn-lór proprietari prin foszti pone akuma jobazsi, szau zseleri, szau ori prin tsine altul dela dinsi nu sze pot lua asa nitse pamanturile Jobaszilor nu sze pot lua, prin fosti pone akuma Domni proprietari nitse prin altul tsineva. Afare de ataszta inke din ne vetemarea proprietatii, si a biruintzi urmaze, kumke nitse atsele peminturi, kari szunt szupt indojale nu eszte szlobod numaj de kapul szeu nimerui ale kuprinde, fere de Judecata Judecatorilor, fiindke nimene nusi póte fi sies Judecatoriu, si csine are drept tokma asa de kurund szeva repune indrepturile szale prin Judecatori kari sze vor numi, prekum eszte delemuritu dreptul szeu ketre atsele peminturi.

7. Inurmarea atsesztora in numele Inaltzatulu Imperat, si Kraju, si a toati czeri, aszpru sze opreste ori cse fel de Cuprindere volnike, si szilnike. Si de kumva fosztul pone akuma Jobagiu, szau zseleriu, de la Domnul proprietariu, szau de la ori csine altul szau Domnul peminteszku, dela fosztul pone akuma a szeu Jobagiu, szau zseler ori szupi tse pretextu, din buna vointza lui fore de Judecata Judecatorilor dekapulszeu, ori cse ar kuprinde szau ar indrezni pe dinszul al inpedeka in foloszirea atselora cse akuma sztepineste, fore de nitse o deszkilnire a persónelor aszpru szeva pedepszi.

8-o. Dupe tilkuirea atsesztora, obsteaszka Adu-nare, si Krejeshkul Gubernium csere darul Prea marelu Dumnezeu Peszte totzi kari dupe tsele mai din-

szusz szkrisze prin ataszta sze szlobozeszku, si ku proprietate sze tsinszteszk. —

9-o. Dar darul ataszta numai asa Szeva pogori peszte noji csetetzeni, fosti pone akuma Jobazsi, si Zselleri, dake mai nainte de toate ketre atsija dela kari vine fatserea ataszta debine, kari ku szimzitsiosze zsertfire oau fakuto, adeke ketre fosti szej Domni pemintesti, prekum si ketre Inaltzatul Imperat, si Kraju, *Ferdinand* al V. Kare fatserea ataszta debine ova aproba, si legea deszpre ataszta szunetoare ova interi, ku multzemite, si ku inimá buná szevor areta; pentruké pe ne multzemitoriul Dumnezeu nulva bine kuvinta, járe multzemirea ketre Dumnezeu si ketre oameni, eszte lukru plekut innaintea lui Dumnezeu.

10-o. Mai inkolo numai asa putetzi noilor tsetetzeni intru ataszta a voasztre nóá stare avea nedezsde de darul lui Dumneđu, dake bine vetzi intzelezse, si nu vetzi tilkui intru altá parte lukrurile, si kuvintele atsele frumósze, deszpre kari de un darab de vreme atetea atsi auzit intru akerora nume ve pune tzara in sztarea ataszta nóá, prekum szunt; szlobozenia (*libertatea*) aszeminetatea in drepturi (*egalitatea*) si fratzietatea, kuvintele atseszte fieste kare lepomineste, dar multzi nule intzeleg, szau intralte parte le tilkueszku. — Asa dare sze stitzi.

11-o Kumké atseja ke szintezti szlobozi nitse de kit nu inszemneaze kumke de atsi innainte putetzi face oritse, si kumke dela nimene nu trebuitzi a atirna. Dekumva arfi szlobod fijeste keruja, a fatse tseva vrea, nimene nuarfi in patse nitsi in privintza persoanei, nitse in privintza averilor szale, on om pre altu larbate, lar pute utside, si jar lua averile, si mosiile lui. Adeverata szlobozenie sté intru atseja, ka omul in szekuritate sze sztepinészke, si dupe plakul

széu, sze poate foloszi atseja cse are. Si atsaszta nu-mai asa sze poate intimpla dake legea in potriua in-teritorilor (atzitsetorilor, vrezsbitorilor) neva apera. Asa dare ketre legi, si ketre Kraju intruakuji nume sze inplineszku legile, si kare eszte aparatoriul, si szkutitoriul legilor, trebue sze fie fiestekare ku toate aszeminea tsinsztire a legilor, si pe linge atirnarea de la Tisztiile noasztre csele legiuite, potefi omul adeverat szlobod, adeka ne atirnetoriu dela plakul, si puterea kuiva, sze stitzi kumke adeverata szlobozenie szte mai inkolo intru atseja.

12-o. Kumke prekum ficste csine dupe plakul szeu ispote kirmuji mosia, si averile szale, asa szesi okirmujaszke timpul, prekum si puterile szale csele szuffetesti, si trupesti, ka atseszte fere de paguba al-tora dupe vointza sza szele foloszaszké, si dintru atsele nimene sze nu poate szkeri nimika, cu szila, szau dupe plakul szeu. Nu d' altmintrelea szlobozenia szte instru atseja, ka nimene sze nu fie oprit ori dela cse meszerie, (mestersug) modru d' asi tzinea viatza kare eszte de omenie, si dupe legi szlobod, prekum nitse dela purtarea deregetorii, de kare arfi harnik, si sze fie szlobod unuja, ka si altuja a sze prokopszi, si dupe puteri, szoartea sza pekale dreapte asio inbunetetzi. Mai pre urme din szlobozenia cse adeveratá urmeaze si atseja, ka drepturile, Csete-tzenesti, prin legi hoterite, fieste kare szlobod szele poate foloszi, asa pentru pilde: ku votumul szeu (gleszuirea) sze sze póte intru atseja asze impertesi, kumka deszpre partea Comitatului (varmegyie) szau szkaunului csine sze sze alege' de Deputati in ob-steaszke adunare unde sze alketueszk legile; si ka sze sze impertesaszke in alegerea Tiszturilor de Co-mitat, szkaun, szau oraselor, prekum si a mai ma-rilor szatelor. In urmarea atsesztorá omul, si csete-

czanul szlobog, nu eszte, si nitse nu poate fi szupusz szilei, szau plakului oarekuja — dar eszte, si trebuie, sze fie szupusz Legilor, si Leguitzilor szei Prepusi (Tiszturile) csei dupe legi pusi, astfel ku ateta mai de mare pedepsze eszte vrednik, fiindke lege lau deruit pre dinszul ku szlobozenie, dar el pe atsejá nu o au pretzuit, ba inke szpre paguba altora oau intrebuintzát.

13-o. Egalitatea (aszeminetatea in drepturi) inke bine trebuie sze o intzelezsem, fiindke si atszazta multzi o intzeleg intru altá parte. — Egalitatea, aszeminetatea nu szte intru atseja, ka mosiile si averile oamenilor sze fie intru oformá, Ke prekum Dumnezeu nu auzidit pre oameni ku aszemenea merime, formá, si terie a trupului, asa si din mosii, averi, unuja jau deruit mai mult, altuja mai putzin, si tse au impertzit Dumnezeu din mila sza fieste kui, si tse sau kistigat csineva dupe hernitsija, si osztencala sza, nu pre kale ne dreapté, atseja eszte szfint, si nevetemat a lui, la atseja nu eszte szlobod nimerui asze intinde, atseja ao vetema eszte pekat, si pekatul il pedepszeste Dumnezeu, si legea. — Mosiile, si averile intre oameni si pentru atseja nu pot fi intru oformé, fiindke oameni foarte deszkilindusze intre szine, csel szlab pentru pilde putzin, jar csel tare ku mult mai mult poate lukra, csel lenes putzin, jar stredanikul mult sze oszteneste: si asa unu putzin, jar altul mult agoniszeste, si agoniszala atszazta prepeditul o prepedeste jár gazda cse buná o grizseste, si o in multzeste, kare invatze mai mult de kit altul, kare eszte mai bun meszerariu (mester) dekit ortakul szeu, si kare ku mai mare sztreдание, si ku mai multa harnitsie, si szkitetsie, isi poarte meszeria, negotzitoria, szau economia sza, kumult mai avut va fi, de kit tsel ne trebnik, si ne muntsitoriu.

Asa pentru pilde, da ke asztezi dintru oszute szau omie de oameni, nu ar avea unul mai multe lokuri, dobitoacse, szau bani de kit altul, indate dupe dóe, szau trei luni de zile, ku atita mai virtosz dupe vro doi ani, unu dupe mintea, sztredania. szau norokul szeu ku mult mai mult ar avea, de kit altul si pine kind esel usor la minte, si prepeditul, de toate szar lipszi, pine atunts sztredalnikul, si intzeleptul multe szar agoniszi. Asa dare nu intru atseja szte egalitatea aszeminatea, kumke unul ateatea averi sze aibe, kite si altul, fiindke, atsaszta eszte ku ne putintze, si fiindke dela nime nu sze poate lua cse eszte alui; dare intru atseja szte adeverata egalitate, aszeminate, ka oameni sze aibe aszemenia drepturi, fere de deszkilinirea limbi kare o vorbeszk a religii kare o merturiszeszsk, si a neamului dekare szetzin, deszpre alte parte ka intru oforme szefie aszkultetori de legi si de deregetori dupe lege pusi, sze fie datori apleti dare puterilor, si averilor szale, ameszuratá, si lukrulire obsti ale inplini, fiindke fere de datul deri, si purtarea greutetzilor, czara nu poate szta din dare sze inplenezsku keltuelele czeri, prekum plata Tiszturilor, czinutul katanelor si multe altele; prin lukrulire de obste sze geteszku mai ku szame drumurile, kari ne aperrat szint de lipsze, si toate aitseszte pentru binile de obste sze intimpele.

Drepatsaja dreptatea pofteste, kafieste kare cse-tatzan a toatei czeri intru oformé sze poarte greuteizale ateszte, dare fireste, fieste kare dupe puterile teczi, kare are mai mult sze dee mai mult, kare are szaleputzin mai putzin sze si deje. De egalitate sze mai mai inkolo si atseja, ka fieste kare in naintea legilor se fie intru oformé pentru pilde: ka pentru o aszemenia gresale aszemenea pedeapsze sze szufere, bogatul ka si szerakul, si dekumva eszte csineva

vrednik de Deregetorie szau alte reszpletire, aszemi-
nea szeopoate atseja dobindi fieste csine ori de tse
netsune, szau neamu sze sze tzije.

14-o. Din szlobozenie, si aszemintate (egalitate)
izvoreste fratietatea fere de ataszta cselelalte
dóá n'au pretz dar nitse nu potu exista, fratietatea
szte' intru atseja ka uni pe altzi ka fratzii sze ne
jubim, pentruke kutotzi fii lui Dumnezeu fiind, nea-
muri szintem, si noi fiind a Patriei atsestija csete-
tzeai szlobozi, ku aszemenea drepturi szupt atseleas
inzsertsineri, si datorii, ori cse limbe sze vorbim, ori
cse relege sze merturiszim, ka fratrii trebue sze ne
szokotim uni pe altzi. Asa dare din fratietatea atsa-
szta urmeaze ka unul pre altul sze ne jubim, szene
pretzuum, si szene aperem. Asa eszte Unguri, Ro-
mani, Szekui, Szaszi, si Armeni, totzi szintém fratrii
si dultsea noasztre Maike' eszte Patria. Ataszta a
noasztre' dultse Maike', marea czara unguereaszke ku
Transylvania (ardealul) impreunata', si Puternikul
atsesti tzeri Kraju, si Imperat Inaltzia sza *Ferdinand*
al V-lea nimerui n'au dat pentru atseja obligetzii
(legeturi) si datorincze, pentru ke eszte Unguru,
Romanu, Szekuj, Száu szasz, si asa nimene nu szte-
pineste szlobozenea, si drepturile jei si nu implineste
datorinczele szale, ka unul ka atsela, kare vorbeste
atsaszta, szau alta' limba, szau eszte neszkut dintru
atseszta, szau alt szinge, szau ke sze tzine dekutare
relege, dare fieste kare ase sztepineste szlobozenie
si drepturi, ka csetetzan szlobod atsejás czeri si ka
kredintsosz szupuzs a atselujasu Kraju. Si ka pe uni
ka atseja szene bine kuvinteze Domnul cserurilor, si ka
uni ka atsestia szedem mina' si sze ne jubim uni pre altzi.

Szaudat din Sediniza Kesaro Krejeszkuluj Gubernium
in 17 di a luni lui Junie a anului 1848 in Klusu tenute.

Gróf *Teleki József* m. k. *Biro József* m. k.
Gubernator. (L. S.) Secretarius.

Prochemare

cătră locuitorii Sasi și Români a Satelor din pământul regesc.

Unitul vrășmaș austro-rusesc, se află de pe pământul regesc îndelungat, — și așa în locul atâtelor cruđimi în Ardeal arătate, se mai vede încă numai în mica împrejurare a cetății Bělgradului un vrășmaș.

Sasi, români! cari vė indeletniciți cu lucrarea, pământului țerii, și nici de tainele amăgitóre, nici de planurile vėndětóre n'ați avut încunoștință, pentru care voi ca ușori la minte prin povăța viclenilor învėtători, v'ați lăsat pe căi rėtăcitóre, a fi purtați. — Voi acum puteți vedé și cunósce, că n'ați fost alta decât unelte cetăților, a cetățenilor celor mai bogăți și a mândrii deregětoriilor, iubitóre de singur interesul lor, cari au născut o isbândă rėsplătitóre pentru perderea dijmelor preoțesti.

Sasi, români! greșala vóstră este mare, ea este necredință cătră patrie — însă totuși mai ertătóre decât greșala acelora ce spre simțitóre durerea vóstră v'au amăgit pe voi — întórceți-vė dară înapoi la calea cea legiuită, ca bunătăților acelora, care patria împreunată întru cele mai vindecătóre legi peste voi au rėvărsat, cât mai îngrab sė vė puteți face părtași — aceste legi vė slobođesc pe voi de apăsătóre domnire peste voi și peste casele vóstre, — a cetăților, vė împărtășește (cu mėsurata legiuire dreptul de alegere) și vė ridică pe voi la folosirea celor mai sfinte drepturi ale omenirii. —

Unii dintre voi, mai ales români, pentru temerea de drépta pedėpsă, se află depărtați. — aceia dară prin acésta se dojenesc a se întórce înapoi, și prin acéstă rėnduélă li se poruncește, ca cu atâta mai tare sė se întórcă la lăcașele sale, cu cât altmintrilea

ca niște necredincioși și împotrivitori vor fi socotiți, și la întemplerarea când se vor prinde cu cea mai strânsă pedepsă, dela robie până și la mörte, vor aștepta a fi judecați, — érá averile lor pe séma Statului se vor secvestra.

Sibiiu, 26. Martie 1849.

Ladislau Csányi,

împuternicit suprem comisariu a țării.

Insciiñtare.

Tristele și vëndetőrele porniri, numai cu puțin de nu aduseră împreunata Ungarie și pe nația magiară în cea de pe urmă perire — mulțime de popóre pe cari le-au crescut și le-au hrănit Ungaria în sínul său, și cu care ungurul bunătățile vieții constituționale cu credință și le-au împărțit, ca ucigătoare s'au sculat asupra patrii, și ca uneltă orbă și sêlbatecă s'au micșorat a se întrebuiñta spre cutropirea libertății — fiește-care adevêrat locuitoriu al patrii cu amar au trebuit sê înțelégă, că Sasii, cari după-cum starea lor cea înfloritóre adevereză, așa bogat au fost împărțășiți de bunătățile libertății constituționale, în casurile cele de primejdie pline, — nu numai n'au dat mâna de ajutoriu nații ungare, ci cu mult mai mult ei au fost cei mai de frunte lățitori a rëutăților în patrie rëvãrsate, — cele mai de căpetenie cetăți le prefăcură vatră flacărilor, care cuprinse țera a o amerința de prăpădire și după ce vëdură așa mulțime de vrășmași din lăuntru, cu cari ei, întru ascuns și de obște s'au împreunat, și încă o parte mare dintru aceștia singur dênșii au rădicat o asupra nații ungare, pe care vrënd a o prăpădi n'au fost în stare — nu s'au rușinat și cel mai

de pe urmă mijloc a'l întrebuița, și a chema trupe muscălesci pe pământul sfânt al patrii, și prin această atât patria, cât și némurile înfrățite a le vinde — întru aceia dintru o socotință atât de rece, cât și păcătósă, au uitat cea mai puternică lățire a Dumeđeirei părtinitóre de dreptate, și nestînsa însuflețire a nații magiare cătră patrie și Stat, și așa socotéla lor cea greșită au rēmas înzădar.

Generalul Bem ca vitéz și înțelept comandant au biruit puterea vrășmașilor nostri, — mulțămită ție mare vitéz! și voo vitejilor soldați magiari, în numele patrii!

Legiuita ocârmuire a împreunatei Ungarii, și acum după atâtea nemulțămiri și greșale făcute, nu într'atâta, cu pedepsire, cât cu părintéscă cruțare voesce ca să pășéscă, — și onórea nații chizășuesce despre aceea, că după aducerea la loc a păcii și a liniștii, cu libertatea cea câștigată, și popórele acelea care au fost mai turbat înpotrivitóre, întru asemenea vor fi împărțășite, dacă și dēnsele pe viitoriu neînșelătóre semne de supunere cătră legi, și alor ferbinte aplecare la conștituția țerii vor arăta. —

Iară până când în patria cea turburată și prădată, rēndul cel bun și înfrēnarea popórelor în contra legilor ridicate, se vor aduce la loc, trebuința cere a se face strînse rēndueli, ca după cum în comitatele acelea unguresci, prin care au trecut vitezele nóstre tabere, buna orēnduélă și supunerea cătră legi în partea cea mai mare au urmat, în privința deregětórilor din pământul crăesc, următórele orānduesc :

1. Sibiiul, și întreg așa numitul pământ regesc, până la alte rēndueli mai încolo, sub ocârmuirea statului Ungarii, este supus legilor de rēsboiu.

2. Supt timpul de război, toate Judecățiile civile încetază, din potrivă scaunele de judecată grabnică și pedepsitoare se statornicesc — scaunele de judecată militară grabnică se vor rânduî în Sibiu, — Sighișoara, — Brașov și Bistrița, și în privința acésta scaunele, Nocrich Mercurea, Sasșebeșu și Cincu mare, la Sibiu, Medieșu și Cohalmu sub Judecătoria grabnică a Sighișori se supun — de obște nu numai cei de starea militară, ci și persoanele locuitorilor după măsura greșelii de aceste Judecătorii vor avé a se țină.

3. Cele de rînd Scaune de pedepsă judecătore se vor rânduî în Brașov. Făgăraș, Sibiiu, Sasșebeș, Cohalm, Sighișoara, Mediaș și Bistrița — Scaunele Nocich și Cincu mare se țin în acésta privință de Sibiiu, érá Scaunul Mercurii de Judecătoria Sasșebeșului.

4. Tóte aceste scaune de judecată își vor îndrepta a sa lucrare, după rînduéla ce va urma dela hotărîrea Dietei mai de curînd țitóre.

5. Alegerea deregătorilor din Sibiiu ce s'au urmat după rînduéla D. General Bem se lasă în loc până va ținé starea de război.

În celelalte orașe a pămîntului regesc regularea alegerii va atârna dela stările în prejur — pela sate rêmân deregătorii de până acum, érá mai târziu, după ce Sasii vor da semne cu dovadă despre credința și aplecarea sa cătră legi — alegerea în înteresul legilor peste tot după credința locuitorilor va urma, și prin acésta precum bogatul, așa și clasa sêracilor după dreptatea dumnezeéscă sê aiba împărțășire de bunătatea care adevêrul legilor o cuprind.

6. Tóte Cassele de obște ori de ce nume vor fi pe o vreme sunt supuse Inspecții Statului țerii — érá după aducerea la loc a rîndului bun, Cassele Cetăților și cele Sătesci, supt Inspecția poporului se vor

orânduî, — din care de sine se înțelege, că amestecul până acum a deregătorilor cetățeni și a orașelor la aceste Casse obicinuit, prin acésta au încetat, precum se dechiară și numita deregătorie de Inșpectorie a ținuturilor obicinuită, a fi încetată.

7. Deregătoriile Camerale — a Poștii cei mari — a Comisariatului Provincial — a Cassei primare provincială de plătire, s'au rënduit a se strămuta la Cluj.

Lotăria ca una storcătore de clasa poporului cea mai sêracă, stricătore de moralitate și Inștitut păgubitoriu, prin acésta pentru totdeuna încetază; singur din socotința celor ce au apucat a pune, încă o trăsură mai pe urmă se îngăduese.

8. Pentru ținerea trebuinciosului rënd, și télcuirea precum în parte, așa și de obște, a unor puține întrebări ce dór s'ar iví, numesc eu pe pământul Crăesc, un Comisariu al ocârmuirii, chivernisit cu tótă înputernicirea — ale căruia porunci și rëndueli, de cătră fiește-care sê se asculte.

Sibiiu, 24 Martiu 1849.

Ladislau Csányi.

Ordinațiuni.

F. g. 12,466.

Spre încunjurarea neorënduelelor și abuzurilor ce s'au băgat de sémă că se fac la rënduirea și scóterea forșpanurilor, întracolo se îndrêptă prin acésta tóte Iurisdicțiile ca, deóre-ce în „Közlöny“ din est'an Nri 18. și 26. s'au rënduit ca forșpanurile, până vor ținé timpurile acestea de rêsboiu, sê se deie numai pe lângă plată gata: acelea prelângă cvietanții nimêrui, dară cu plată gata numai acelora sê se deie, cari pot arăta asignația și slobozenia dela superio-

ritate în privința acésta dobândită; însemnându-se tot deodată, că despre aceea ce s'ar asigna înprivința acésta necuviincios, va avé a răspunde asignătoriul atárnătoriu.

De briținu 9. Maiu 1849.

Klapka, general
locoțiitorul ministrului de răsboiu.

F. g. 17,170.

Macar că forșpanurile, prelângă cvietanție, s'au stersu și s'au poruncit ca pre viitoriu numai cu pri-lejul trimiterilor oficióse sè se rânduéscă forșpan, și și atunci numai prelângă plată gata: se află totuși comandanți de téguri și de transporturi, carii tot întruna rânduesc forșpanuri pre lângă cvietanție, drept aceea, aceia de care se ține lucrul acesta, sè îndreptéză prin acésta mai pre urmă și sub pedépsa lipsirei din dregătorie, ca în privința rânduiri și scóterei forșpanurilor sè păzescă nevătémată rânduéla mai de multe ori repetită, dară mai pe urmă în 13. Maiu a. c. No. 12,466 eșită și în Közlöny Nr. 104 publicată.

În lipsirea ministrului de răsboiu:
Ernest Kis.

Care cu acel adaus se împărțășesce spre acurată urmare spre publicare și spre lipire pre păreți în tóte satele și în tóte locurile publice, că eu totdeodată pre tóte Iurisdicțiile le fac strîns răspundétore înprivința împărțiri forșpanurilor după dreptate și cuviință.

Sibiiu, 13. Iunie 1849.

Moisi Berde, m. p.
comisariul ocârmuirei.

Un pasaport din anul 1759.

Arătătoriu acestuia Ioan Barboi din Vinerea, scaunul Orăștiei, călătorește de aici din un loc (laudă Domnului) neinfectat și liber de morburi lipiciose, la Oradea mare cu scop de a agonisi ceva cu munca mânilor sale și recere din oficiu și în mod amicabil pe toți oficerii militari de rang înalt și mai de jos, precum și toți funcționarii camerali și civili de ori-ce stare și demnitate, a lăsa premenționatului Ioan Barboi din Transilvania nu numai cale liberă, ci a-i fi și de ajutoriu. Aceia însă, carii stau sub comanda mea își împlinesc numai datorința.

Sign. Timișóra, în 17 Maiu 1759.

(L. S.)

I. S. conte de Soro.

Marșal campestru Locot.

General campestru maestru vigil al Maiestății Sale imperiale rom. al Ungariei și Bohemiei, colonel de infanterie și comandant al orașului și cetății de graniță Timișóra.

Act

privitoriu la convocarea sinodului eparhial după originalul scris cu mâna proprie a episcopului Dionisiu Novacovici.

Dionisiu, cu mila lui Dumnezeu pravoslavnic Episcop neunit Budii Mohaiului și Ardélului, Pravoslavnicilor creștini din păzitul dela Dumnezeu tot scaunu Talmaciului, iubiți voue în Christos fii, darul voue și pace dela Domnul nostru Isus Christos se

vi se înmulțescă și dela smerenia noastră Molitvă și blagoslovenia archierescă.

Cu multă părere de bine aud filor mei, că sfatul nostru părintesc vouă dat păzindu-l afară din hotărârile înălțatei Comisii în poruncile preainălțatei Cesaro Crăești maicii noastre dinastii întemeiate nici într'un feliu nu eșiți, și deschideți drum spre plinirea lipselor noastre după puțința cea mai de pe urmă. Intru care paza cea mai cu dădins poruncilor și cădută bunilor supuși Preainălțimei în ascultare, și de acuma înainte mai vêrtos, nici într'un chip sê rămâneți după datoria noastră părintescă. Êrăși și érăși vê dic și vê sfătuesc, ca liniștea și dorința cea de obște pace împreună cu binele nostru sê sporescă. Neuitându-vê la sfaturi străine aducătoare de stricăciune și celor cari dau și celor cari iau. Nici luând pildă rea îndărătnicilor fapte și sumeții altora prin care înfragați îndelunga răbdare preainălțatei stăpânii din câștigata mila cea multă lesne putem scădea la drépta urgie, și grohaznicia neascultătorilor pusa pedépsă și a ne închide drumu de tot a mai năzui la mila preainălțimii ei blândețe și mila în lipsele și în nevoile noastre, însê ascultători fiind și la nimica fără de porunca stăpânilor neînchiđându-ne, ușa milii la înălțata Comisie totdeuna va fi deschisă, încât va fi cu puțință a se îngădui cererilor noastre celor plecate. Precum vedeți în tóte dîlele că vi sê arată, ca nu numai partea cea mai multă a bisericilor li-s'au îngăduit. ci și intrarea cu totul este, ca sê vi se dea înapoi numai decât: încă după cererea vóstră cea de obște s'au milostivit a ne îngădui diua de sobor în Aprilie în 12 a acestui an de tótă țera aici în Sibiu ca sê puteți jalbele și supêrările vóstre cu căduta plecăciune pune înainte la care adunare de obște din tot Talmaciul nu mai mulți decât un

preot și 2 mireni aleși cu ispravă și mărturie
dela titori și dela ómeni pe numita mai sus și aici
la Sibiiu sã vã aflați întru care nãdejde milii și da-
rului celui de sãvârșit lãsându-vã, blagoslovenia nó-
strã archierescã vã trimitem pururea fiind de tot bi-
nele voitoriu și ferbinte cãtrã Dumneșeu rugãtoriu.

In Sibiiu, Martie 1762.

(L. S.)

Dionisiu Novacovici m. p.

Pe adresã:

Pravoslavnicilor creștini neuniți din pãzitul dela
Dumneșeu tot scaunul Talmaciului, Iubiților vouã în
Christos fii cu de grab sã se dea.

Sã mERGã fãrã nici o zãbavã pe tot scaunul din
sat în sat, sã se cetescã și publicãluescã subt
glóbã archierescã unde s'ar zãbovi.

Investigațiune

*în cauza unei certe pentru unire ivite între preotul
ortodox român Dumitru Szuszin trecut singur la
unire cu biserica romano-catolicã și între poporul ro-
mân ortodox din comuna Magógea, comitatul Solnoc-
Dobãca de ađi, rãmãs pãnã ađi credincios bisericei
sale strãmoșesci.*

(Traducere din textul original scris în limba latnã.)

Ilustrissimi, Spectabili, Magnifici, Generoși, Strã
luciți și Nobili Domni, Domni de noi cu umilințã
Preaiubiți și Preastimați!

Facem cu umilințã cunoscut Pretitulaților Domni,
Domniilor Vóstre, cã am primit cu cuviincios respect
sigilul despre citați și certicatori a Spectabilului și
Generosului Domn Ladislau Palotkai, al doilea jude